

ઉનના ગુંથણ કામની સમજ

અને

દેશી પોષાક વેતરવાની
સમજ.

નાથીબાઈ નારણજી શુક્લ.

વડવાણ હન્યાશાળાનાં હેડમિસ્ટ્રેસ.

એજંટ.

જેયંદ તલકશીની કુ.

બુકસેલર—વડવાણ શહેર.

સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આક્ટ પ્રમાણે રજીસ્ટર કરાવી
કર્તાએ સર્વ હક્ક સ્વાધીન રાખ્યા છે.

અમદાવાદ

આ ડીખાઓ વિશ્વેશ્વર પ્રેસમાં છાપ્યે.

સંવત ૧૯૬૨—સને ૧૯૦૬.

કીંમત રૂ. ૦-૩-૦ (ત્રણ આના).

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગૂજરાતી કોપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૭૨૭ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ઊના ઝૂંધા (૧ કામની)

૨૧૪૪.

વિષય ટૂંક : ૭૪

ઉનના ગુંથણ કામની સમજ

અને

દેશી પોષાક વેતરવાની
સમજ.

સંગ્રહ કરનાર,

નાથીબાઈ નારણજી શુક્લ.

વઢવાણ કન્યાશાળાનાં હેડમિસ્ટ્રેસ,

એજન્ટ,

જેયંદ તલકશીની કું.

બુકસેલર-વઢવાણ શેહેર.

સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આકટ પ્રમાણે રજીસ્ટર કરાવી
કર્તાએ સર્વ હકક સ્વાધીન રાખ્યા છે.

સંવત ૧૯૬૨—સને ૧૯૦૬.

વઢવાણ કેમ્પ.

—“આર્ય વિદ્યા પ્રકાશ” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ,
તથા અમદાવાદમાં વિશ્વેશ્વર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યું.
ફીમત રૂ. ૦-૩-૦. (ત્રણ આના).

૬૨૩૩

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ

૧૭૨૭

પ્રસ્તાવના

ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ

હાલમાં આશતાં પ્રાથમિક શાળાનાં ધોરણોમાં કિન્ડરગાર્ટનનો વિષય શરૂ કર્યો છે. નેતે વડે હાથ તથા આંખો પૂરતી રીતે કેળવાય તેવી રીતે શીખવવા ઠગવું છે. કન્યાશાળામાં શીવણ-કામને ને વિષય છે તે પણ કિન્ડરગાર્ટનનો એક ભાગ છે; કે નેથા કન્યાઓ સ્કૂલમાં શીખી આગળ ઉપર પોતાના ઘર સંસારમાં ઉપયોગી થઈ પડે એવું શીવણ કામ સારી રીતે કરે.

શીવણ કામની સાથે ઉનનું ગુંથણ કામ કોઈ સ્થળે જુજ આલેએ ને કોઈ જગ્યાએનો મિલકુલ આવતું નથી. નથી આવતું તેનું કારણ એટલુંજ કે તે ઘણાંખરાંને આવડતું નથી. કારણ કે આપણા દેશમાં હજી જુજ ઐરાં આવ્યા કામની ખંત ધરાવે છે. એટલે બધાંને શીખવાનું સાધન મળી શકતું નથી. ગુંથણ કામ ઘણું ભાગે યુરોપિયનોને વિશેષ આવડે. પણ તેઓની પાસે શીખવા જવું, એ સાધારણ ઐરાંથી ખતી શકેજ નહિ. અને એને માટે જે ઇંગ્રેજ તથા ગુજરાતી પુસ્તકો બહાર પડ્યાં છે. તે વધારે કિમતનાં હોઈ સાધારણ વર્ગનાં ઐરાં ખરીદ કરી શકે નહિ. એવા હેતુથી અમોએ આ જુજ કિમતનું અતિ ઉપયોગી પુસ્તક બહાર પાડ્યું છે.

નોકરી દરમ્યાન નમૂનાનો સંગ્રહ કરી તેમાંના કોઈ કોઈ નમૂના તૈયાર કરી બાળાઓને ધનામ માટે આપેલા છે. આશાએ કે દેશી કારીગરીના ઉત્તેજન તરીકેના આ ઉપયોગી પુસ્તકની મળુના કદરદાન ગૃહસ્થો કર્યા વગર રહેશે નહિ.

લી. કર્તા.

અર્પણ પત્રિકા.

—૦૦૧૦૧૦૦—

અખંડ સૌભાગ્યવંતાં

બાશ્રી ૧૦૮ મયાકુંવરબા સાહેબ,
મુ. વઢવાણ શહેર.

સ્રી કેળવણીને ઉચ્ચ સ્થિતિએ ચઢેલી જોવાને
આપ આતુર રહ્યાં કરોછો. વળી દશી
કારીગરી પેકી એઓના હાથથી થએલ
ઉદ્યોગને ઉત્તેજન આપવા આપના
મનનું વલણ પૂરેપૂરું છે. એવા
આપના ઉમદા સ્વભાવને આ-
ધીન થઈ આ લઘુ પુસ્તક આ
પત્રેજ અર્પણ કરવા મારું
પ્રમાદ હૃદય દોડે છે.
તો તે સ્વીકારી
આભારી કર-
શાલ.

વઢવાણ શહેર.) લી. આપની
રામચંદ્ર જન્મોત્સવ) નાથી નારણજી શુક્લના
દિને) આશિર્વાદ.
સંવત ૧૯૬૨

સાંકળીઉં.

વિષય.	પૃષ્ઠ.
ગણપટો બનાવવા વિષે.	૧
ખીજી જાતનો ગણપટો.	૨
એ સોયાના મોજનો ન- મૂતો (અં).....	૩
ખુટ મોજનો નમૂતો...	૪
આર સોયાનું મોજું ..	૭
માયાની વણીને વારતે નમૂતો.....	૯
ઉનની ટોપીનો ખીજો નમૂતો.....	૧૧
ટોપીનો ત્રીજો નમૂતો.	૧૩
ચોળી કરવા વિષે	૧૫
એ સોયાના મોજનો ન- મૂતો (વં).....	૧૯
એક સોયાના ઝબલાનો નમૂતો.....	૨૨
એક મોટા સોયાના ઝ- બલાનો નમૂતો.....	૨૮
ચોકડી ભાતના ઝબ- લાનો નમૂતો.....	૩૮
આર સોયાના મોજની ખીજી રીત.....	૪૧
એ સોયાથી એંશી ટાં- કાના ઝબલાનો નમૂતો	૪૪

વિષય.	પૃષ્ઠ
શ્રીઓપ ટાંકાનું ઝબલું	૪૪
છગર (મોજા સુદ્ધા) ક-	
રવા વિષે	૪૬
એ સોયાનું ગોટાવાળું ઝબલું.....	૪૮
ખાંચ વગરનું ઝબલું...	૫૨
એક સોયાના મોજનો નમૂતો.....	૫૯
ધાધરો વેતરવાની સમજ	૬૦
કાપડું અથવા કમખો (કાઠિયાવાડી).....	૬૧
બેરાંત્રી ડગલી.....	૬૧
છથી આઠ વર્ષનાંતે માટે પેરણ	૬૧
બેરાં માટે ખાંચો વાળો ઝબલો.....	૬૨
ચોળી વેતરવાની સમજ	૬૨
ખાર તેર વરસના છો- કરા માટે અંગરણું	૬૩
ખાર તેર વરસની છો- ડીઓ માટે બંડી...	૬૪

ઉનના ગુંથણ કામની સમજ.

ગુંથણ કામમાં શરૂઆતમાં ત્રણ જાતના ટાંકા હોય છે. (૧) પ્લેન. (૨) પર્લ. (૩) બ્રીઓપ. પ્લેન ટાંકા એટલે સાદો ટાંકા. પર્લ ટાંકા એટલે સાદા ટાંકાથી વલકું લેવું તે; બ્રીઓપ ટાંકા એટલે ઉન ચડાવીને એક ટાંકા સામેથી ઉતારી લેવો. ને બે ટાંકા બેળા લેવા. એજ રીતે ફરી ફરીને કરવું.

નમૂના.

ગલપટો બનાવવા વિષે.

સાહિત્ય—ઉનની ચાર આંટીઓ ને હાથી દાંતની સોય.

છત્રીશ ટાંકા બનાવવા ને બ્રીઓપ ટાંકા ગુંથવા.

પહેલી હાર—એક ટાંકાને ઉતારી લો *સોયની સામે તમારો દોરો લાવો, ગુંથ્યા વગર એક ટાંકા ઉતારી લો ને એક પ્લેન ટાંકા ગુંથો. *આ નિશાનીથી તમારી સોય ઉપર છેલ્લા ટાંકા સુધી ફરીને એજ પ્રમાણે કરો છેલ્લો ટાંકા પ્લેન ગુંથો.

બીજી હાર—એક ટાંકાને ઉતારી લો *સોયની સામે તમારો દોરો લાવો, ગુંથ્યા વગર એક ટાંકા ઉતારી લો. બે ટાંકા એકઠા ગુંથો *આ નિશાનીથી તમારી સોય વતી છેલ્લો ટાંકા સુધી ફરીથી એજ પ્રમાણે કરો. છેલ્લો ટાંકા પ્લેન ગુંથો ને તમારું ગુંથણ એક

વાર (ચાઉં) લાંબું થાય ત્યાં સુધી બીજી હાર મુજબ કર્યા કરવું. ત્યાર પછી બંધ કરો. હવે બન્ને બાજુને લંબામ એથી વાળો અને તેજ જાતના ઉનના દોરાથી મજબૂત એકઠું શીવી લો.

આ પૂરું થયે ગુંથણને ઉઠાવી નાંખો એટલે સવળું કરો તેમાં સીવણને એક પડખે રાખો એટલે ગલપટો પહેરતી વખતે તે દેખાશે નહિ. ગુંથણને એક છેડે વચમાં એજ રંગનું એક મોટું કુમતું બનાવો.

બીજી જાતનો મલપટો.

બારે બાગી શકાય તેટલા ટાંકા માંડો એટલે ૨૪, ૪૮, ૬૦, ૭૨ વગેરે.

પહેલી હાર—બધા પ્લેન; બીજી હાર—બધા પર્લ ટાંકા.

ત્રીજી હાર—બધા પ્લેન; ચોથી હાર—બધા પર્લ ટાંકા.

પાંચમી હાર—એક પ્લેન, બે બેગા, ફરીથી બે બેગા, ઉન આગળ લાવો. એક પ્લેન, ઉન આગળ લાવો, એક પ્લેન, ઉન આગળ, એક ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી બેવો. એક પ્લેન, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી નાંખ્યો હતો તે પાછો ઉથલાવી લો, એક ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો લો, એક પ્લેન ગુંથ્યા પહેલો ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો લીધો હતો તે ઉથલાવી લો.

છઠ્ઠી હાર—બધા પર્લ ગુંથવા.

સાતમી હાર—પાંચમી હાર પ્રમાણે ગુંથ્યા કરો.

આઠમી હાર—છઠ્ઠી હાર પ્રમાણે ગુંથવી.

એમ બધી હારો પાંચમીને છઠ્ઠી હાર પ્રમાણે ગુંથ્યા કરવી ને બંધ કરી છેડે પુમકાં મૂકવાં,

બે સોયાના મોજનો નમૂનો. (અ).

પાંચથી ભાંગી શકાય તેટલા ટાંકા માંડો એટલે ૧૦, ૧૫, ૨૦, ૨૫ વગેરે.

પહેલી હાર—બે પલ્લ, કિન આગળ રાખીને ત્રણ પ્લેન. બે મેંગા, કિન આગળ, એવી રીતે હાર પૂરી કરો. એટલે છેલ્લો એક ટાંકો ધટશે. તે ચડાવવો. એ ટાંકો જાતની કોરમાં પડવો જોઈએ.

બીજી હાર—ત્રણ પલ્લ, બે પ્લેન, હાર પૂરી થતાં સૂધી કરો.

ત્રીજી હાર—બે પલ્લ, ત્રણ પ્લેન, હાર પૂરી થતાં સૂધી કરો.

ચોથી હાર—ત્રણ પલ્લ, બે પ્લેન, હાર પૂરી થતાં સૂધી કરો.

ઊપરની ચાર હાર ગુંથવાથી એક કાણું પડશે. એવી નવ હાર સફેદ કિનથી ગુંથો. પછી ગુલાબી કિનથી સાંધીને બાગ પાડવા. ત્રીસ ટાંકાની પહેલી હાર લેવી પછી એ ત્રીસ ટાંકામાંથી દસ ટાંકામાં ૭ વખત પહેલી હારથી લેવી એટલે ચોવીસ વખત થશે. ને ૭ કાણું થશે પછી એક તરફથી બારને બીજી તરફથી બાર એવી રીતે ચોવીસ ટાંકા વધશે પછી પહેલા બાર ટાંકા ઉપાડવા પછી પહેલા બીજા ટાંકામાં પહેલી હાર એક તરફથી લઈ જવી ત્યાર પછી બીજી તરફથી બાર ટાંકા ઉપાડવા ત્યાર પછી બાકીના જે વીસ ટાંકા રાખ્યા હતા તેમાં પણ તે હાર લેવી ત્યારે તે બધા મળી ચમોતેર ટાંકા

થશે. પછી તેની ઊપર એક પ્લેન હાર લેવી ત્યાર પછી બીજા રંગની જીન સાંધવી ને બાર વખત પ્લેન હાર લેવી એટલે છ હારો થશે. ત્યાર પછી અકેક હારમાં એક ટાંકા ઘટાડવો ને બીજી હારમાં ન ઘટાડવો. એવી રીતે સાત હાર કરી જવી એટલે કુલ તેર હાર થશે પછી બંધ કરવું.

બૂટ મોજનો નમૂનો

ત્રેતાળીશ ટાંકા ધોળા ઉનથી માંડો.

પહેલી હાર—ઊપરના ભાગને સાર દશ વખત પ્લેન ગુંથો.

બીજી હાર—પર્લ ગુંથ્યા પછી બીજી લાલ ઉન સાંધીને પહેલી હારથી સર કરો.

પહેલી હાર—ગુથ્યા વગરનો એક ટાંકા કાઢી લો બીજા ટાંકામાં એક પ્લેન ગુંથો. એક પર્લ ને એક પ્લેન, ઉન આગળ લાવો, ત્રણ પર્લ ગુંથો. એ રીતે બેગા ને ઉન પછવાડે. એક પ્લેન, એક પર્લ એક પ્લેન એક ટાંકામાંથી નિશાનીથી ફરી સર કરો. છેલ્લો ટાંકા પર્લ આવવો જોઈએ.

બીજી હાર—પીરતાળીશ પર્લ,

ત્રીજી હાર—એક ટાંકા ગુથ્યા વગરનો કાઢી લો. ત્રણ પર્લ એ રીતે બેગા. એક પ્લેન, એક પર્લ ને એક પ્લેન એક ટાંકામાં ત્રણ પર્લ એ રીતે બેગા. અને છેલ્લો એક ટાંકા પ્લેન આવવો જોઈએ.

ચોથી હાર—ત્રેતાળીશ પર્લ આ ચાર હાર નવ વખત ગુંથો એટલે છત્રીશ હાર થશે.

સાડત્રીશમી હાર—પહેલી હાર પ્રમાણે થશે.

આડત્રીશમી હાર—પીસ્તાળીશ પલ્લ. લાલ ઉન કાઢી નાંખો ને ઘોળી બિન સાંધો.

ઓગણચાળીશમી હાર—સોળ ટાંકા ગુંથ્યા વગર જમણી તરફના સોયા ઉપર જિતારી લો ને એક પ્લેન ગુંથો એક પલ્લ ગુંથો ત્રણ પલ્લ ગુંથો એ રીતે બેગા એક પ્લેન ગુંથો એક પલ્લ એક પ્લેન ગુંથો એક ટાંકામાં ત્રણ પલ્લ એ રીતે બેગા. પછી એક પલ્લ ને એક પ્લેન એટલે અગીયાર ટાંકા થશે. પછી અગીયાર ટાંકા પલ્લ ગુંથો પહેલાં હારથી ચોથી હાર સુધી બાર વખત કરો એટલે અઢી લાંક થશે. પણ બારમી હાર પલ્લ ને બદલે પ્લેન કરો. અને પહેલાં અગીયાર લાંબા ટાંકા ડાબી તરફના સોયા ઉપર જિતારી લો ને બર્લાન બિનને પહેલાં કરતાં બીજા સોયો લઈને અગીયાર ટાંકા પ્લેન કરો એ પ્રમાણે બાર હાર કરો એટલે ૭ હાર પડશે.

તેરમી હાર—નાની હાર એક ગુંથ્યા વગર, બે પ્લેન, બે બેગા, ત્રણ ટાંકા રહે ત્યાં એક પ્લેન. આ ત્રણ ટાંકા બે પ્લેન, બે બેગા એક પ્લેન.

ચૌદમી હાર—બધા પ્લેન, પંદરમી હાર—તેરમી હાર પ્રમાણે, સોળમી હાર—ચૌદમી હાર પ્રમાણે, સત્તરમી હાર—તેરમી હાર પ્રમાણે. અઠારમી હાર—ચૌદમી હાર પ્રમાણે.

એટલે પાંચ ટાંકા રહેશે. ઘોળું ઉન તોડી નાંખો. હવે જમણી તરફના ટાંકા પ્લેન ને બીજી હાર પરથી સોળ ટાંકા ઉપાડો અને પ્લેન રીતે ગુંથો. વચલા પાંચ ટાંકા પ્લેન રીતે ગુંથો હવે ડાબી

તરશના સોળ ટાંકા બિપાડી અને પ્લેન રીતે ગુંથો એટલે ઓગણતેર ટાંકા થશે બીજી હારથી દશમી સુધી પ્લેન કરો.

અગાધારમી હાર—અઠ્ઠાવીશ પ્લેન, બે પર્લ, બે બેગા, ત્રણ પ્લેન, બે પર્લ, બે બેગા, અઠ્ઠાવીશ પ્લેન.

બારમી હાર—બધા પ્લેન,

તેરમી હાર—અઠ્ઠાવીશ પ્લેન, બે પ્લેન બેગા, સાત પ્લેન બે બેગા પ્લેન, અઠ્ઠાવીશ પ્લેન.

ચૌદમી હાર—બધા પ્લેન.

પંદરમી હાર—અઠ્ઠાવીશ પ્લેન, બે પ્લેન બેગા, પાંચ પ્લેન બે પ્લેન બેગા અઠ્ઠાવીશ પ્લેન એ પ્રમાણે ગુંથો.

સોળમી હાર—બધા પ્લેન,

સત્તારમી હાર—એક ગુથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી લો બે પ્લેન બેગા, પચીશ પ્લેન, બે પ્લેન બેગા, ત્રણ પ્લેન, બે પ્લેન બેગા, પચીશ પ્લેન, બે પ્લેન બેગા, એક પ્લેન.

અઠારમી હાર—બધા પ્લેન

ઓગણીશમી હાર—એક ગુથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી લો બે પ્લેન બેગા, ચોવીશ પ્લેન, બે પ્લેન બેગા, એક પ્લેન, બે પ્લેન બેગા, ચોવીશ પ્લેન, બે પ્લેન બેગા, એક પ્લેન.

વીશમી હાર—બધા પ્લેન ત્યાર પછી બંધ કરવું.

ચાર સોયાનું મોજી.

સાઠ ટાંકા બનાવો. એક હાર પ્લેન ગુંથો.

ત્યાર પછી બે ટાંકા પ્લેન અને બે પર્લ એમ વારા ફરતી દરેક તરફ બન્ને ઇંચ ગુંથો. ત્યાર પછી દરેક તરફ ચાર ઇંચ પ્લેન ગુંથો છુંટી તરફ મોજના પગનો આકાર કરવા નીચે પ્રમાણે ટાંકા ઓછા કરવા.

છેલ્લા બે અને પહેલા બે ટાંકાને બે સોયાપર સાથેજ ગુંથો ને એ ટાંકા જ્યાં ઓછા કરવા હોય તે બતાવવાને તે ટાંકામાં જુદીજ બતનો દોરો નાંખો એ દોરો મોજી તૈયાર થએ કાઢી નાંખવો છ હાર બધી તરફ પ્લેન ગુંથો ને ત્યાં આગળ પાછા ટાંકા ઓછા કરવા.

છ હાર બધી તરફ પ્લેન ગુંથો પાંચ વખત ટાંકા ઓછા થાય ત્યાં સુધી એજ રીતે ફરી ફરીને કરવું.

પાંચમી વાર ટાંકા ઓછા થયા પછી બધી તરફ બે ઇંચ પ્લેન ગુંથવું તળીઆને માટે ટાંકાના સરખા ભાગ કરવા, ત્રણે સોયા ઉપર પચાસ ટાંકા થવા જોઈએ.

ઓછો થએલો ભાગ વચમાં રાખીને તેની એક તરફ ચાર ને બીજી ઉરફ તેર ટાંકા સોયા પર કાઢી લેવા, બીજા પચીસ ટાંકાથી પગની પાટલીનો ભાગ જોયો બનશે એ ટાંકાના બે ભાગ કરી બે સોયા પર મૂકવા એડી બને ત્યાં સુધી એ ટાંકા ગુંથવા નહિ.

એડીના પચીસ ટાંકા દોઢ ઇંચ એક વખત પર્લ ને બીજી વખત પ્લેન એ પ્રમાણે ગુંથો.

એડી કરવા માટે નીચે પ્રમાણે કરવું.

મોજાની સઘળી આળુ તમારી બણી હોય ત્યારે પંદર ટાંકા ગુંથો એ ટાંકા એકઠા ગુંથો ત્યાર પછી ગુંથણને ફરવો એટલે જમણા હાથની સોય ડાબા હાથમાં ને ડાબા હાથની સોય જમણા હાથમાં આવશે પાંચ ટાંકા પર્લ ગુંથો એ ટાંકા સાથે ગુંથો ગુંથણને ફરવો, પાંચ ટાંકા પ્લેન ગુંથો એ ટાંકા ભેગા ગુંથો *આ નિશાનીથી એક આળુએ વધારે ટાંકા લેવાની જરૂર ન રહે ત્યાં સુધી એ રીતે વારે વારે કરવું ને છ ટાંકાથી એડી બનાવી તે માત્ર રહેશે.

પછી આ દોઢ ઇંચ ગુંથણની બન્ને આળુના અઢાર ટાંકા ઉપાડી લો આ અઢાર ટાંકાને અને છ ટાંકામાંના ત્રણ ટાંકાને એક સોયા પર મૂકો આકીના ત્રણ ટાંકાને અને સામેની આળુના અઢાર ટાંકાને ઉપાડીને ખીજ સોયા પર મૂકો ને પગની પાટલીના પચીસ ટાંકાને એ સોયાપર મુક્યા હતા તેમને ત્રીજ સોયાપર મૂકો. હવે ત્રણે સોયપર ૬૭ ટાંકા થશે પછી એક બધી તરફ પ્લેન ગુંથો.

પગની પાટલીના ઊંચા ભાગની બન્ને આળુના એક સોયા પરના છેલ્લા એ અને પહેલા એ ટાંકાને દરેક ત્રીજ હારમાં એકઠા ગુંથવા જોઈએ. એ રીતે પાંચ વખત કરવું.

ચાર ઇંચ બધી તરફ પ્લેન ગુંથો ને પગના અંબૂઠાને માટે નીચે પ્રમાણે ટાંકા ઓછા કરવા.

પાંચ ટાંકા પ્લેન ગુંથો અને છઠ્ઠા તથા સાતમા ટાંકાને એકઠા ગુંથો એ પ્રમાણે બધી તરફ ગુંથો છ હાર પ્લેન ગુંથો.

બધી તરફ ચાર ટાંકા પ્લેન ગુંથો અને પાંચમા તથા છઠ્ઠા ટાંકાને સાથેજ ગુંથો પાંચ હાર પ્લેન ગુંથો.

બધી તરફ ત્રણ ટાંકા પ્લેન ગુંથો ને ચોથા તથા પાંચમા ટાંકાને સાથેજ ગુંથો ચાર હાર પ્લેન ગુંથો.

બધી મેર બે ટાંકા પ્લેન ગુંથો અને દરેક ત્રીજા તથા ચોથા ટાંકા ને સાથે ગુંથો ત્રણ હાર પ્લેન ગુંથો.

એક ટાંકા ગુંથો ને દરેક બીજા તથા ત્રીજા ટાંકાને બેગા ગુંથો બે હાર પ્લેન ગુંથો. બધી તરફ બન્ને ટાંકાને એકઠા ગુંથો. અને બાકી રહેલી સોય પરના ટાંકાને કાઢી નાંખો કાઢી નાંખતી વખતે શીવવાની સોય જોડે વજગાડવા માટે ઉનનો આશરે છ ઇંચનો લાંબો કડકો રાખવો.

માથાની વેણીને વાસ્તે નમૂનો.

પાંચ ટાંકા માંડો.

પહેલી હાર—પ્લેન ગુંથો.

બીજી હાર—એક ટાંકામાં સોયાને ભેરવો સોયાની સાથે આંગળી રાખી ત્રણ વખત ઉનને લપેટા ને સોયાની વચ્ચેથી કાઢી ભેર.

ત્રીજી હાર—બધા પ્લેન એવી રીતે વેણી પૂરી કરો.

ઉનની ટોપી બનાવવા વિષે.

ઘોળી અને અસમાની ઉનની બે આંટીઓ લેવી ને સાધારણ બ્રાઇડના હાથીદાંતના બે સોયા લેવા.

ઘોળી ઉનના અઠ્ઠાવન ટાંકા બનાવો.

પહેલી હાર—એક ટાંકા ઉતારી લો. *દોરો સામે લાવો. ગુંથ્યા વગર એક ટાંકા ઉતારી લો. એક ટાંકા પ્લેન ગુંથો *આ નિશાનીથી હારના છેડા સુધી ફરી ફરીને કરો. એક ટાંકા રહેશે તે પ્લેન ગુંથો.

બીજી હાર—એક ટાંકા ઉતારી લો. *દોરો સામે લાવો. ગુંથ્યા વગર એક ટાંકા ઉતારી લો, એ ટાંકા એક કરો. *આ નિશાનીથી હારના છેડા સુધી ફરી ફરીને કરો. બાકી એક ટાંકા રહેશે પ્લેન ગુંથો.

એ પછીની દરેક હાર સરખી છે. તમારે દરેક બાજુ પર દશ દશ હાર ગણી લેવી ત્યાં સુધી ધોળું ઉન ગુંથો. હવે આસમાની ઉન સાંધો અને સત્તાવીશ હાર ગુંથો.

એ પ્રમાણે તમારે બીજોપ ટાંકાની અઠ્ઠાવીશ ઉભી લીટી થઈ રહેશે. તેવીશ ટાંકા કાઢી નાંખો એટલે બીજોપની અગીયાર ઉભી લીટી થશે બીજોપની અગીયાર ઉભી લીટી કાઢી નાંખી ને બીજી હારનો અરંભ કરો, ત્યારે ટોપીની વચ્ચે તમારી સોય ઉપર બીજોપની છ ઉભી લીટી રહેશે. પચીશ હાર થાય ત્યાં સુધી પચાશ વખત આ છ ઉભી લીટીને આગળને પાછળ ગુંથો, તેથી કરીને ટોપીનો આ પાછલો ભાગ થયો. અગીયાર કાઢી નાંખેલી ઉભી લીટીઓ જે એ તરફ અનેલી છે. તેને આ વચ્ચા ભાગ સાથે સીવી લો તેમાં છ ઉભી લીટીને તમારા સોયા ઉપર હમેશાં રાખવી. જ્યાં સુધી આસમાની ઉન છે ત્યાં સુધી. દરેક બાજુ ઉપર ટાંકા ઉઠાવો આસમાની ઉનથી એ હાર બીજોપમાં થાય ત્યાં સુધી એ ટાંકા ગુંથો.

હવે સફેદ ઉન સાંધો અને ચાર હાર ગુંથો. તે દરેક ખાણ ઉપર પૂરું થએ કાઢી નાંખો.

ઉનની કસ બનાવીને જે ટાંકા તમે ઉઠાવ્યા હોય તેમાં થ-
ષ્ટને એ કસને બહાર કાઢો. કસને બન્ને છેડે ડુમતાં મૂકીને કામ
પૂરું કરો.

ટોપીની સામે જે સફેદ ભાગ હોય તેને ફેરવો. તેને દરેક
છેડે સીવી લો. છોકરાની હડપચી નીચે કસો સામેથી બાંધો.

ઉનની ટોપીનો બીજો નમૂનો.

મધ્યમ જડાઇના લોકાના સોયા અને ચીરેલું ધોળું ઉન લો
એકસો ત્રીશ ટાંકા બનાવો.

એક પડખે દશ હાર મણી શકાય ત્યાં લગી આગળને પાછળ
તથા પ્લેન ગુંથો.

પહેલી હાર -- *એક ગુંથો, ઉન આગળ લાવો, ત્રણ ગુંથો
ગુંથ્યા વગર એક ટાંકો ઉતારી લો. બે ભેગા ગુંથો. ગુંથ્યા વગરના
ઉતારેલો ટાંકો ગુંથેલા ટાંકો ઉપરથી ઉતારી લો. બે ગુંથો ઉન
આગળ લાવો. એક ગુંથો *આ નિશાનીથી હારના છેડા સુધી ૧-
રીને કરો.

બીજી હાર -- પર્લ. પાંચ ઇંચ લગી આ બે હાર ૧રીને કરો.
ટોપીના પાછલા ભાગના ટાંકા આ પ્રમાણે ઝોછા કરવા, બન્ને ખા-
ણએ ત્રણ હારો ગણી શકાય ત્યાં લગી આગળને પાછળ પ્લેન

ગુંથો, એક ગુંથો. હારના છેડા લગી બે બેગા ગુંથો. ગુંથણની બન્ને બાજુએ ત્રણ ત્રણ હાર થાય ત્યાં સુધી ફરીને પ્લેન ગુંથો. એક ગુંથો હારના છેડા લગી બે બેગા ગુંથો ત્રણ હારને માટે ફરીને પ્લેન ગુંથો એક ગુંથો હારના છેડા લગી બે બેગા ગુંથો સોયમાં ચીરેલું ઉન પરોવો ગુંથવાની સોયમાંથી બાકી રહેલા ટાંકા કાઢી લઇ ઉન ઉપર લઇ લો. સોય કાઢી લઇ તેનો જોડે ઉનની મજબુત ગાંઠ વાળો, આ ક્યું ઝેટલે ટોપી તૈયાર થશે.

હવે ટોપીનો પાછલો ભાગ જે ગરદન પર પડદા જેવો લટકે છે તે ગુંથવો જોઈએ, ટોપીના તળીઆના આશરે સો ટાંકા ઉપાડી લેવાથી તે બને છે.

પાંચ હાર પ્લેન ગુંથો. પહેલી હાર એક ગુંથો, બીન આગળ લાવો, બે બેગા ગુંથો, * આ નિશાનીથી હારના છેડા લગી ફરી કરો.

બીજી હાર—પલ્લ. આશરે ચાર ઇંચ થાય ત્યાં લગી આ બે હાર ફરીને કરવી. પછી સોય પરથી ટાંકા કાઢી નાંખો. ટોપીના આગલા ભાગ જે મોંની આસપાસ આવે છે તેને માટે કાર કે મગજ નીચે પ્રમાણે બનાવવી

ચીરેલા શ્રેણા અથવા રંગ વાળા ઉનના આઠ ટાંકા બનાવો એક હાર પ્લેન ગુંથો, પહેલા ટાંકામાં સોય મૂકો ડાબા હાથની તળી (અંગુઠા પાસેની આંગળી) સોયની તળે રાખો સોય ઉપર બંને આંગળીની આસપાસ ઉનની ચાર ચાર આંટીઓ વોટાળો આ ચારે ગાળાને ટાંકામાંથી કાઢી લો, એની પછીના સાત ટાંકાને એજ પ્રમાણે કરવું. ટોપીના આગલા ભાગને ફરી વળે એવડી લાંબી પટ્ટી થાય ત્યાં સુધી આ બે હાર ફરીને કરવી અને જે દર પ્લેન

હારથી ટોપી શરૂ કરી હતી તેના ઉપર એ પટીને શીની લેવી.

હડપચીની નીચે જ્યાં કસ બંધાય છે ત્યાં કસને પરોવવી ને પછી છેડે કુમતાં ટાંગવાં.

ટોપીનો ત્રીજો નમૂનો.

એક સોયાની ટોપી.

પ્રથમ ત્રણ સાંકળ ગુંથો પછી તેને પહેલી સાંકળ સાથે જોડી દો, એટલે ગોળ થશે. હવે અંકેક ટાંકામાં બે ટાંકા કરો. જ્યાં સુધી સોળ ટાંકા થાય. પછી તેના આઠ ભાગ પાડો, પણ જ્યાં હાર પૂરી થાય ત્યાં નિશ્ચાનીને માટે બીજા રંગની જિનનો કટકો સાંધો.

પહેલી હાર—એક ટાંકામાં બે ટાંકા કરો ને એક ટાંકામાં એક ટાંકો કરો એમ કરી હાર પૂરી કરો.

બીજી હાર—એક ટાંકામાં બે ટાંકા કરો ને બે ટાંકામાં એક ટાંકો કરો એવી રીતે હાર પૂરી કરો.

ત્રીજી હાર—એક ટાંકામાં બે ટાંકા કરો ને ત્રણ ટાંકામાં એક ટાંકો કરો એવી રીતે હાર પૂરી કરો.

આ પ્રમાણે ગુંથો. અંકેક હારમાં હમેશાં દરેક ભાગમાં એક એક ટાંકો વધારે આવશે એટલે દરેક ભાગમાં આઠ ટાંકા વધશે. આવી રીતે ગુંથો જ્યાં સુધી દરેક હારમાં ઓગણીશ ટાંકા ગણી શકાય તે પછી ચાર હાર સીધીને સીધી ગુંથો.

જિપલા ભાગને માટે ચાર સાંકળ ગુંથો એક ટાંકો ચૂકી દબને

એક લાંબો ટાંકો ગુંથો એવી રીતે આઠ ભાગ પાડેલા છે તેમાંથી
૭ ભાગના ઉપર ગુંથો એ ભાગ મૂકી દધને ફરો હવે તેના ઉપર ગુંથો.

પહેલી હાર—એક તમામ નાનો ટાંકો.

બીજી હાર—તમામ લાંબો ટાંકો, ત્રીજી હાર—તમામ
નાનો ટાંકો. ચોથી હાર—તમામ લાંબો ટાંકો.

આઠ વખત કરો એટલે સોળ હાર થશે.

સત્તરમી હાર—ચાર સાંકળ ગુંથો. એક લાંબો ટાંકો એક
સાંકળ એક મૂકી દધને એક નાનો ટાંકો * પેલી નિશાનીથી આ
નિશાનો સુધી ફરી ફરીને ગુંથો.

ગળાનો ભાગ.

હવે ગળાના ભાગ માટે પડખે ઉતરવું. ચાર સાંકળ, એક ટાંકો
મૂકી દધને એક લાંબો ટાંકો, એક સાંકળ, એક ટાંકો મૂકી દધને એક
લાંબો ટાંકો, આમને આમ હાર પૂરી કરો ચાળીશ લાંબા ટાંકા થશે.

બીજી હાર—તમામ નાનો ટાંકો એકાશી ટાંકા થશે હવે ફરો.

ત્રીજી હાર—વીશ લાંબા ટાંકા કરો એક ટાંકામાં ત્રણ લાંબા
ટાંકા કરો. ઝોગણીશ લાંબા ટાંકા કરો એક ટાંકામાં ત્રણ લાંબા
ટાંકા કરો. વીશ લાંબા ટાંકા કરો.

ચોથી હાર—તમામ નાનો ટાંકો કરો.

પાંચમી હાર—લાંબા ટાંકા કરો. ત્રણ ઠેકાણે જ્યાં વધારે
૭ તે ઠેકાણે વધારો.

છઠ્ઠી હાર—તમામ નાનો ટાંકો;

સાતમી હાર—પાંચમી હાર પ્રમાણે

આઠમી હાર—તમામ નાનો ટાંકો

નવમી હાર—તમામ લાંબો ટાંકો પણ વધારવો નહિ.

દશમી હાર—તમામ નાનો ટાંકો સતરમી હાર પ્રમાણે ગણના ત્રણે ભાગની બાજુ પર કોર કરો એટલે ટોપી પૂરી થશે.

ટોપીની કોર.

પ્રથમ પાંચ સાંકળ પાડો.

એક હાર—પ્લેન ગુંથો; બીજી હાર—ડાબા હાથની તર્જની સોયાની નીચે રાખો અને તે બન્ને ઉપર ચાર વખત હન લપેટો નાકાની વચ્ચેથી કાઢો. એવી રીતે કુમતાં વાળી કોર કરી ટોપીની ચારે તરફ સીવી લો.

ચોળી કરવા વિધે.

ચોળી કરવા માટે બે ઢાળા હન જોઈએ

ચોળીના ટાંકા બનાવો ચોવીસ હાર સુધી પ્લેન ગુંથો બન્ને બાજુ ઉપરથી બાર બાર હાર ગણી લેવી.

એકવીશમી હાર—બે ટાંકા ગુંથવા એક ટાંકો નવો બનાવો બાકીની બધી હાર પ્લેન ગુંથો

બાવી શમીહાર—અધા પ્લેન ગુંથો એ પ્રમાણે બાવીશ વાર કરવું તેમાં એટલી સંભાળ રાખવી કે એકજ બાજુ ઉપર હમેશાં વધારવું આ પૂરું કરી રહ્યા પછી સુડતાળીશ ટાંકા થશે હવે બીજી વીશ હાર પ્લેન ગુંથો તે પછી બાંધનો આરંભ કરો.

ગુંથણની જે બાજુ વધારેલી હોય તે બાજુએ એકવીશ ટાંકા નવા બનાવો પ્રેરો. અને બેંતાળીશ નવા ગુંથો એ પછી તમારા સોયા ઉપર છવીશ ટાંકા થશે. એ છવીશ ટાંકા ગુંથવા નહિ પણ સોયા ઉપર રાખવા. એ બેંતાળીશ ટાંકા પચાસ હાર સુધી આગળ ને પાછળ ગુંથો પચાસ હાર પૂરી થઇ

એકાવનમી હાર—એ પ્લેન ટાંકા ગુંથો, પછી બે બેગા ગુંથો ત્રીશ ટાંકા પ્લેન ગુંથો પછી તમારા સોયા ઉપર ચાર ટાંકા રહેશે બે ટાંકા બેગા ગુંથો બે ટાંકા પ્લેન ગુંથો.

બાવનમી હાર—અધા પ્લેન ગુંથો

ત્રેપનમી હાર—એ પ્લેન ગુંથો, બે બેગા ગુંથો બત્રીશ ટાંકા પ્લેન ગુંથો સોયા ઉપર ચાર ટાંકા રહેશે. બે બેગા ગુંથો, એ પ્લેન ગુંથો.

ચોપનમી હાર—અધા પ્લેન, તમારે જ્યાં સુધી બાંધો લાંબી જોઇએ ત્યાં સુધી આ બે હાર ફરીને કરો. જે તમે ઉપર પ્રમાણે કરશો તો તેવી બાંધને માટે પચાસ હાર ગુંથો ને નાની બાંધ જોઇતી હોય તો છંતાળીશ હાર ગુંથો. બાંધ જોઇએ તે કરતાં વધારે લાંબી હોય અથવા પહોળી હોય તો તે બનાવનારે માખીને નકકી કરવું ને તે મુજબ પોતાનું કામ બજાવવું જે બાંધ સાંકડી હોય તો બીજી

વધારે હાર ઉમેરવી. અને જો અહુ લાંબી અથવા પહોળી હોય તો હાર કાઢી નાખવી. ખાંચ જેવી જોડાએ તેવી લાંબી થઈ હોય તો લાલ જીન લેવું ને તે ઊપર ફાર કરો. ત્રણ પ્લેન, ત્રણ પર્વ એવી રીતે આખી હાર ઊપર ગુંથો, એ ત્રી વીશ હાર કરવી અને એ બાજુએ દશ દશ લીટી ગણી લેવી એક ખાંચ પૂરી કરો ને બંધ કરો એટલે ખાંચ પૂરી થઈ. તમાગ સોયા ઊપર હજી છવીશ ટાંકા ગુંથ્યા વગર બાકી છે. પહેલા એક વીશ ટાંકા બનાવ્યા હોય તે ઊઠાવો. અને એ છવીશમાં ઉમેરો. અને એ રીતે તમારા સોયા ઊપર સુડતાળીશ ટાંકા થશે. હવે એ ચોળીની પીઠ બનાવો-વીશ હાર સુધી પ્લેન ગુંથો. દરેક બાજુ પર દશ દશ લીટી ગણી લેવી.

એકવીશમી હાર—તેમાં એ ટાંકા પ્લેન ગુંથો; એ ટાંકા ભેગા ગુંથો, ને બાકીના બધા ટાંકા પ્લેન ગુંથો, આથી સંખ્યામાં ઝાણું થશે.

બાવીશમી હાર—બધા પ્લેન ગુંથો, આ રીતે પાંચ વાર ગુંથો. તમારા સોયાની એક બાજુ ઉપર હવે છ હાર ઓછી થશે. અને એકતાળીશ ટાંકા રહેશે હવે ચાળીશ હાર સુધી પ્લેન ગુંથો. એટલે એક બાજુ પર વીશ લોટી દેખાશે ચાળીશ હાર પૂરી થશે.

એકતાળીશમી હાર—પ્લેન ગુંથો, એ પ્લેન ગુંથો, એક વધારે ઉઠાવો; બાકીના પ્લેન ગુંથો.

બેંતાળીશમી હાર—બધા પ્લેન ગુંથો, એ પ્રમાણે પાંચ વખત એકતાળીશમી અને બેંતાળીશમી હાર પ્રમાણે કરવું. અને દરેક બાજુ ઉપર છઠ્ઠ હાર વધારે ગણાશે. અને દરેક સોયા ઉપર સુડતાળીશ ટાંકા થશે, તે પછી વીશ હાર સુધી પ્લેન ગુંથો. દરેક બાજુ ઊપર દશ દશ લીટી ગણાશે. હવે ચોળીની પીઠ પૂરી થઈ.

બીજી બાંચ - વધારેલી બાળુ ઊપર એકવીશ ટાંકા બનાવો, તે પહેલી બાંચને માટે ઊપર લખ્યું તેવું જ કરો. બાંચ પૂરી થએ રૂરી પાછા તમારા સોયા ઊપર છવીશ ટાંકા રહેશે. બીજી બાંચના એકવીશ ટાંકા બિઠાવો, અને તમારા સોયા ઊપર સુડતાળીશ ટાંકા થશે, વીશ હાર સુધી પ્લેન ગુંથો.

એકવીશમી હાર - એ પ્લેન, એ ભેગા ગુંથો ને બાકીના બધા પ્લેન ગુંથો.

બાવીશમી હાર પ્લેન ગુંથો. એ પ્રમાણે દશ વર ગુંથવું એ રીતે તમારી ચોળીની બન્ને બાળુ સરખી થશે, અને તમારા સોયા ઊપર પાંત્રીશ ટાંકા રહેશે. વીશ હાર સુધી પ્લેન ગુંથો. દરેક બાળુઊપર દશ દશ લીટી ગણી લેવી અને પછી અંધ કરો.

બીજી પડખું કરવા વિષે—હવે તમારા સોયા ઊપર છવીશ ટાંકા છે. તે બાંચના એકવીશ ટાંકા બિઠાવો. સુડતાળીશ ટાંકા થશે. દશ હાર પ્લેન ગુંથો. અકેક બાળુએ પાંચ પાંચ લીટી ગણી લે. હવે ગળાની બાળુએથી એક પ્લેન, એ ભેગા, બીજા બધા પ્લેન. જ્યાં સુધી પાંત્રીશ ટાંકા રહે ત્યાં સુધી કરો. વંશ હાર પ્લેન ગુંથો દશ દશ લીટી ગણી લેવી અને હવે બાંચોને સીવી લેવી. અને કાંઠલો કરવાને ખબાના ભાગ ઊપર પણ સીવી લેવું. ને કાંઠલો બનાવવા માટે આસપાસના તમામ ટાંકા બિઠાવો અને બિનની એ હાર કરો.

પહેલી હાર—ત્રણ પ્લેન ગુંથો, ઉન સામું લાવો, એ ભેગા, બાકીની એહાર પ્રમાણે ઊપર કરો.

બીજી હાર—પ્લેન ગુંથો એ જાતનું બિન તોડી નાંખો ને

બીજી જાતનું જિન સાંધો. અને એક કાંઠલે ગુંથો ત્રણ ટાંકા પ્લેન, ત્રણ ટાંકા પર્લ એવી રીતે દશ હાર કરવી.

એટલે બન્ને જાતુએ તમામ પ્લેન ઉપર પ્લેન લીટી આવશે ને પર્લ જીપર પર્લ લીટી આવશે પછી બંધ કરો. હવે પેટ વાળ એટલે નીચેનો ભાગ સીધો જાતુને ઉઠાવો ને ઉંનની બે હાર કરો.

પહેલી હાર—ત્રણ પ્લેન ગુંથો, જિન સામું, બે ભેગા ગુંથો એ પ્રમાણે બાકીની હાર કરો.

બીજી હાર—પ્લેન ગુંથો, જિન તોડી નાંખો, અને બીજી જાતનું જિન સાંધો, હવે ત્રણ ટાંકા પ્લેન, ત્રણ ટાંકા પર્લ એવી રીતે વીશ હાર ગુંથો એ પ્રમાણે કરો એટલે ચોળી પૂરી થશે.

બે સોયાના મોજનો નમુનો. (બ)

બેતાગીશ ટાંકા માંડવા, ત્રણ પ્લેન, ત્રણ પર્લ એમ ગુંથવું. એથો બાર હાર કરવી. બાર હાર થઈ રહ્યા પછી એક ટાંકો વધારે કરવો. આ એક ટાંકો વધારેલો છે તે હમેશા જ્યારે હાર પૂરી થાય ત્યારે પ્લેન કરવો.

પહેલી હાર—જિન ચડાવો, એક ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢો. બે ભેગા ગુંથો, ને ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો ઉતારી લીધેલો છે તે ટાંકો આ બે ટાંકાની જીપર થઈને કાઢી નાંખો. જિન ચડાવો ત્રણ ટાંકા પ્લેન ગુંથો, આમને આમ હાર પૂરી કરવા એક ટાંકો રહે તે પ્લેન ગુંથો.

બીજી હાર—બધા પર્લ.

ત્રીજી હાર—ત્રણ પ્લેન, ઉન ચડાવો એક ટાંકો ગુંથ્યા વગરનો કાઢી લો એ ટાંકો ભેગા ગુંથો. ગુંથ્યા વગરનો એક ટાંકો એ ટાંકા ઉપરથી કાઢી લો, બિનચડાવવી. આમને આમ હાર પૂરી કરો. એક ટાંકો રહેશે તે પ્લેન ગુંથો.

ચોથી હાર—અધા પર્લ આ ચાર હાર પ્રમાણે નવ હાર ગુંથવી એટલે છત્રીશ હાર થશે. હવે એ બિન તોડી બીજા રંગનું બિન સાંધી ચાર હાર પ્લેન ગુંથો.

પાંચમી હાર—એ ટાંકા ભેગા ગુંથો, બિન ચડાવવી, એ ભેગા ગુંથો, બિન ચડાવી છે તે એક ટાંકો રહેશે તે પણ બિન ચડાવીને ગુંથો. ત્રણ હાર પ્લેન ગુંથવી. બિન તોડી નાખો ને બીજા રંગનું બિન સાંધો ત્રેતાણીશ ટાંકાના ત્રણ ભાગ કરો. એ બાબુએ પંદર પંદર ટાંકા લેવા ને વચલામાં તેર ટાંકા રાખવા. આ તેર ટાંકા ઉપર ઘોળા બિનથી કરી તેવીજ રીતે ચાર ચાર હાર કરો. સોળ હાર થશે. ઘોળું બિન તોડી નાખી બીજો રંગ લો. ચૌદ હાર પ્લેન ગુંથો, તેના ઉપર પાંચ પાંચ હાર પ્લેન ગુંથો, પણ આના પહેલાં અમે ટાંકા દરેક હારમાં ભેગા ગુંથો. આઠ ટાંકા રહેશે બિન તોડી નાખો, ને સોયા ઉપર પંદર પંદર ટાંકા મૂકી દીધા છે તે ઉપરથી બાબુ પર એકવીશ ટાંકા બિપાડી લો. ને ચાર ચાર ટાંકાને સોયા ઉપર આઠ ટાંકા છે ત્યાંથી ઉપાડી લો, એટલે ચાળીશ ચાળીશ ટાંકા થશે બીજા સોયાથી પણ એજ રીતેત્રીજી બાબુથી ઉપાડી લો, એટલે એ સોયા ઉપર ચાળીશ ચાળીશ ટાંકા થશે.

આરમી હાર—અધા પ્લેન ગુંથો.

તેરમી હાર—આડત્રીશ ટાંકા પ્લેન ગુ થો. છેલ્લા બે ટાંકા ભેગા. બીજા સોયાના પહેલા બે ટાંકા ભેગા ગુ થો ને આડત્રીશ ટાંકા પ્લેન ગુ થો.

ચૌદમી હાર—અધા પ્લેન ગુ થો તેથી ઓગણચાળીશ ઓગણચાળીશ ટાંકા થશે.

પંદરમી હાર—એક પ્લેન, બે ભેગા, ચોત્રીશ પ્લેન, બે ભેગા બીજા સોયાના પહેલા બે ભેગા, ચોત્રીશ પ્લેન, બે ભેગા, એક પ્લેન, સાડત્રીશ ટાંકા રહેશે.

સોળમી હાર—અધા પલ્લ.

સત્તરમી હાર—એક પ્લેન, બે ભેગા, અત્રીશ પ્લેન, બે ભેગા, બીજા સોયાના પહેલા બે ભેગા, અત્રીશ પ્લેન, બે ભેગા, એક પ્લેન, પાંત્રીશ ટાંકા રહેશે.

અઠારમી હાર—અધા પ્લેન,

ઓગણીશમી હાર—એક પ્લેન, બે ભેગા, ત્રીશ પ્લેન, બે ભેગા, બીજા સોયાના પહેલા બે ભેગા, ત્રીશ પ્લેન, બે ભેગા, એક પ્લેન.

વીશમી હાર—અધા પ્લેન, તેત્રીશ ટાંકા રહેશે.

એકવીશમી હાર— એક પ્લેન, બે ભેગા, અઠાવીશ પ્લેન, બે ભેગા, બીજા સોયાના બે ભેગા, અઠાવીશ પ્લેન, બે ભેગા, એક પ્લેન, હવે આ મોજુ પૂરું થયું માટે અંધ કરો.

એક સોયાના ઝખલાનો નમુનો

પહેલાં એક સાંકળ બનાવવી. તેના ત્રેસઠ ટાંકા ગુંથવા. પછી ફરવું. ત્રણ ટાંકા મૂકી દહને ચોથા ટાંકામાં ચાર લાંબા ટાંકા બનાવવા. પછી બે સાંકળ મૂકી દહને ત્રીજામાં ચાર લાંબા ટાંકા ગુંથવા. એવી જાતના વીસ ગોટા ગુંથવામાં આવશે. ત્રણ સાંકળ ગુંધી ને ફરવું.

બીજી હાર—પહેલીના લાંબા ચાર ચાર ટાંકા છે તેની વચમાં ચાર ચાર લાંબા ટાંકા ગુંથવા. પહેલી હારની ત્રણ સાંકળમાં લાંબો એક ટાંકો ગુંથવો. પછી ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

ત્રીજી હાર—ત્રણ વખત ચાર લાંબા ટાંકા કરવા, પછી એક વખત છ ટાંકા ગુંથવા, બે વખત ચાર, એક વખત છ, છ વખત ચાર, ફરીને એક વખત છ, બે વખત ચાર, એક વખત છ. ત્રણ વખત ચાર, પછી છેલ્લી ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

ચોથી હાર—ત્રણ વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, બે ગોટા થશે, બે વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, એક વખત ચાર, એક વખત છ, બે વખત ચાર, એક વખત છ, એક વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, બે વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, ત્રણ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

પાંચમી હાર—એક વખત ચાર, એક વખત છ, એક વખત ચાર, એક વખત છ, ત્રણ વખત ચાર, એક વખત છ. બે વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, બે વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, બે વખત ચાર,

એક વખત છ, ત્રણ વખત ચાર, એક વખત છ, એક વખત ચાર, એક વખત છ એક વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો. ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

છક્રી હાર—એક વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, એક વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, ત્રણ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, દશ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, ત્રણ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, એક વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, એક વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો. ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

સાતમી હાર—પાંચ વખત ચાર, એક વખત છ, ચાર વખત ચાર, એક વખત છ, દશ વખત ચાર, એક વખત છ; ચાર વખત ચાર, એક વખત છ, પાંચ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો, ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

આઠમી હાર—પાંચ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, ચાર વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, દશ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, ચાર વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, પાંચ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

નવમી હાર—પાંચ વખત ચાર, એક વખત છ, છ વખત ચાર, એક વખત છ, દશ વખત ચાર, એક વખત છ, છ વખત ચાર, એક વખત છ, પાંચ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

દશમી હાર—પાંચ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, છ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, ચાર વખત ચાર, બે વખત છ, ચાર વ-

ખત ચાર, છની ઉપર આઠ, છ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, પાંચ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

અગીયારમી હાર—છ વખત ચાર, એક વખત છ, છ વખત ચાર, એક વખત છ, પાંચ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, છની ઉપર આઠ, પાંચ વખત ચાર, એક વખત છ, છ વખત ચાર, એક વખત છ, છ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો. ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

બારમી હાર—છ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, છ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, ચૌદ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, છ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, છ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

તેરમી હાર—સાત વખત ચાર, આઠ ગોટા મૂકી દઇને, છ વખત ચાર, એક વખત છ, એ વખત ચાર, એક વખત છ, છ વખત ચાર, આઠ ગોટા મૂકી દઇને સાત વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો, ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

ચૌદમી હાર—તેર વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, એ વખત ચાર, છની ઉપર આઠ, તેર વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

પંદર, સોળને સત્તરમી હાર—અઘામાં ચાર લેવા.

અઠારમી હાર—પાંચ વખત ચાર, એક વખત છ, એ વખત ચાર, એક વખત છ, ચાર વખત ચાર, એક વખત છ, ચાર

વખત ચાર, એક વખત છ, બે વખત ચાર, એક વખત છ, પાંચ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો. ત્રણ સાંકળ ગુંથીને ફરવું.

ઝોગણીસમી હાર—પાંચ વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, બે વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, ચાર વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, ચાર વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, બે વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, પાંચ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

વીશ ને એકવીસમી હાર—બધા ચાર ટાંકા લઇ ગુંથવું.

બાવીશમી હાર—છ વખત ચાર, એક વખત છ, બે વખત ચાર, એક વખત છ, છ વખત ચાર, એક વખત છ, ચાર વખત ચાર, એક વખત છ, છ વખત ચાર, એક વખત છ, બે વખત ચાર, એક વખત છ, છ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો, ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

ત્રેવીશમી હાર—છ વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, બે વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, છ વખત ચાર છતી ઉપર આઠ, ચાર વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, છ વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, બે વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, છ વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો, ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

ચોવીશમી હાર—બધા ચાર

પચ્ચીશમી હાર—સાત વખત ચાર, એક વખત છ બે વખત ચાર, એક વખત છ, નવ વખત ચાર, એક વખત છ, બે વખત ચાર, એક વખત છ, સાત વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો, ત્રણ સાંકળ લઇને ફરવું.

છવીશમી હાર—સાત વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, એ વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, નવ વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, એ વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, નવ વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, એ વખત ચાર, છતી ઉપર આઠ, સાત વખત ચાર, ત્રણ સાંકળમાં એક લાંબો ટાંકો કરવો હવે કિન તોડી નાંખો.

ખાંચ કરવા વિધે.

ખગલની નીચે એ ગોરાની વચ્ચે જે ખાડો છે તેમાંથી શરૂ કરો. પહેલાં તે ખાડામાં ત્રણ સાંકળ કરો તે તેજ ખાડામાં પાછા લાંબા ત્રણ ટાંકો કરો. હવે ખાંચને માટે આઠ ગોટા મૂકી દીધા છે. તેમાં ચાર ચાર લાંબા ટાંકો કરો. હવે ખાંચની હારમાં નવ ગોટા થશે. પહેલી હારની ત્રણ સાંકળમાં એક નાનો ટાંકો કરો, પછી આ ગોરાની વચમાં એક નાનો ટાંકો કરવો.

ખીજી હાર—ત્રણ સાંકળ કરો, પછી ત્રણ લાંબા ટાંકો કરો પછી પહેલી હાર પ્રમાણે કરો.

ત્રીજી, ચોથી, ને પાંચમી હાર—ખીજી હાર પ્રમાણે કરો.

છઠ્ઠી હાર—ખીજી હાર પ્રમાણે શરૂ કરો, પણ ત્રણ સાંકળ કર્યા પછી શકત એક લાંબો ટાંકો કરો ને પછી ખીજી હાર પ્રમાણે શરી કરો.

સાતમી હાર—એજ પ્રમાણે કરો, પણ ત્રણ સાંકળ કર્યા પછી એક લાંબો ટાંકો કરો.

આઠમી હાર—એજ પ્રમાણે કરો, પણ ત્રણ સાંકળ કર્યા પછી એક લાંબો ટાંકો કરવો નહિ.

હવે આ હારમાં ફક્ત આઠ ગોટા રહેશે.

નવમી હાર—હવે પાંચ હાર આઠ આઠ ગોટાની કરો (ખીજી હાર પ્રમાણે) હવે આખી ખાંચમાં તેર હાર થશે, એટલે ખાંચ પૂરી થઇ. આ પ્રમાણે બીજી ખાંચ પણ કરવી.

ઝખલાની ખાંચે તથા ફરતી કોર કરવાની રીત.

પહેલી હાર—ખીજી જાતનો રંગ લેવો, જે કેકાણે પ્રથમ ગળાની સાંકળની શરૂઆતમ કરી હતી. તે કેકાણે જિન સાંધો. ત્રણ સાંકળ લેવી, ને તેની આગળ ત્રણ લાંબા ટાંકા લેવા. પછી એક ગોટા થશે, પછી બીજા જે ગોટા પડેલા છે, તેની જીપર જે સાંકળ હોય તેની માંહે ચાર લાંબા ટાંકા કરવા. એમને એમ વીશ ગોટાની જીપર વીશ ગોટા થશે. હવે આ ગળાનો ભાગ થયો. પછી પડખાના ભાગમાં જિતરવું. જ્યાં ત્રણ ત્રણ સાંકળ હોય તેમાં ગોટા શું થવા. એટલે તેર ગોટા થશે, છેલ્લા લાંબા ટાંકામાં એક ગોટા કરવો. એટલે ચૌદ ગોટા થશે. પડખામાં જેની રીતે કાપ્યા તેની રીતે બીજા પડખામાં ચડવું. આ હારના પહેલા ગોટામાં જે ત્રણ સાંકળ છે તેમાં એક નાનો ટાંકો કરવો. તથા હાર પૂરી થશે. પહેલા રંગનું ઉત સાંધો. હવે આજ પ્રમાણે એક હાર શું થો નીચલા એ છેડા ઉપર છછ ટાંકા શું થો. કારણ કે કોર વળી જાય નહિ. હવે બીજા રંગનું જિન સાંધો. ઉપલી હાર પ્રમાણે કરો. પણ છેડાના છ ટાંકા જીપર ચારચાર ટાંકાના એ ગોટા કરો. હવે એજ રંગના જિનથી ગોટાના જીપર છ છ લાંબા ટાંકા કરો. ને એ ગોટાની વચમાં એક લાંબો ટાંકો કરો. ખાંચની કોર જીપર પણ એજ રીતે ચાર હાર કરો.

એક મોટા સોયાના ઝખલાનો નમૂનો.

(ટીકોટી ટાંકા)-પ્રથમ સાંકળ ગુંથવી. પછી બધા ટાંકા ઉતારી લેવા. જિતારી લેવા. એટલે સોયા ઉપર ચડાવવા. પછી પાછા ફરતી વળતે એક ટાંકા કાઢી લેવા. પછી એ ટાંકા કાઢી લેવા, એ રીતે પૂરી કોટી ગુંથવી. આ રીતને ટીકોટી ટાંકા કહેછે. *

પ્રથમ ૧૪૩ સાંકળ ગુંથવી, પછી એક સાંકળ મૂકી દધને બીજાની ઉપર ૧૪૨ ટીકોટી ટાંકા લેવા. બધા કાઢી લેવાય એટલે એક હાર પુરી થશે.

બીજી હાર—૧૪૨ ટાંકા જિતારી લેવા ને કાઢવા.

ત્રીજી હાર—બીજી હારની પેઠેજ.

ચોથી હાર—ચોત્રીશ ટાંકા જિતારી લેવા. એ બેગા, અઢાર ટાંકા જિતારી લેવા, એ બેગા, બાર ટાંકા જિતારી લેવા, એ બેગા, અઢાર ટાંકા જિતારી લેવા, એ બેગા. ચોત્રીશ જિતારવા, વળતાં બીજી હારની પેઠે જિતારવા.

પાંચમી તથા છઠ્ઠી હાર—બધા ટાંકા જિતારી લેવા.

સાતમી હાર—ચોત્રીશ જિતારી લેવા, એ બેગા, સોળ જિતારી લેવા, એ બેગા, અગીયાર જિતારી લેવા, એ બેગા, એ ઉતારી લેવા, એ બેગા. અગીયાર ઉતારી લેવા, એ બેગા. સોળ ઉતારી લેવા, એ બેગા, ચોત્રીશ જિતારી લેવા, વળતાં બધા બીજી હારની પેઠે કાઢવા.

આઠમી તથા નવમી હાર—બધા ટાંકા જિતારી લેવા,

દશમી હાર—ચોત્રીશ જિતારી લેવા, એ બેગા, પંદર જિતારી

લેવા, બે ભેગા, નવ ઊતારી લેવા, બે ભેગા, બે ઉતારી લેવા. બે ભેગા. નવ ઉતારી લેવા, બે ભેગા. પંદર ઊતારી લેવા, બે ભેગા, ચોત્રીશ ઊતારી લેવા. વળતાં બીજી હારની પેઠે અધા કાઢવા.

અગીયાર તથા બારમી હાર—અધા ટાંકા ઊતારી લેવા

તેરમી હાર—ચોત્રીશ ઉતારી લેવા, બે ભેગા, ચૌદ ઉતારી લેવા, બે ભેગા, સાત ઉતારી લેવા, બે ભેગા, બે ઉતારી લેવા, બે ભેગા, સાત ઊતારી લેવા, બે ભેગા, ચૌદ ઊતારી લેવા, બે ભેગા, ચોત્રીશ ઊતારી લેવા, વળતાં અધા કાઢવા.

ચૌદ તથા પંદરમી હાર—અધા ટાંકા ઊતારી લેવા.

સોળમી હાર—ચોત્રીશ ઊતારી લેવા, બે ભેગા, તેર ઉતારી લેવા, બે ભેગા, પાંચ ઊતારી લેવા, બે ભેગા, તેર ઊતારી લેવા, બે ભેગા, ચોત્રીશ ઉતારી લેવા, વળતાં અધા બીજી હારની પેઠે કાઢવા.

સત્તર તથા અઠારમી હાર—અધા ટાંકા ઉતારવા.

ઓગણીશમી હાર—ચોત્રીશ ઊતારી લેવા, બે ભેગા, અગીયાર ઊતારી લેવા. એક વધારે, છ ઊતારી લેવા, બે ભેગા, બે ઊતારી લેવા, બે ભેગા, છ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, અગીયાર ઊતારી લેવા, બે ભેગા, ચોત્રીશ ઊતારી લેવા, વળતાં અધા ટાંકા કાઢવા.

વીશ તથા એકવીશમી હાર—અધા ટાંકા ઊતારી લેવા.

બાવીશમી હાર—ચોત્રીશ ઊતારી લેવા, બે ભેગા, અગીયાર ઊતારી લેવા, એક વધારે કરવો, પાંચ ઊતારી લેવા, બે ભેગા,

બે ઊતારી લેવા, બે ભેગા, પાંચ ઊતારી લેવા, એક વધારે કરવો, અગીયાર ઊતારી લેવા, બે ભેગા, ચેત્રીસ ઊતારી લેવા, વળતાં અધા સીધા કાઢવા.

ત્રેવીશમી હાર—છેંતાળીશ ઊતારી લેવા, એક વધારે કરવો, સોળ ઊતારી લેવા, એક વધારે કરવો, છેંતાળીશ ઊતારી લેવા, પાછા વળતાં અધા કાઢવા.

ચોવીશમી હાર—સુડતાળીશ ઊતારી લેવા, એક વધારે કરવો, સોળ ઊતારી લેવા, એક વધારે કરવો, સુડતાળીશ ઊતારી લેવા, વળતાં અધા ટાંકા કાઢવા.

પચીશમી હાર—ચોત્રીશ ઊતારી લેવા, બે ભેગા, અગીયાર ઊતારી લેવા, એક વધારે કરવો, છ ઊતારી લેવા, બે ભેગા, બે ઊતારી લેવા, બે ભેગા, છ ઊતારી લેવા, એક વધારે કરવો અગીયાર ઊતારી લેવા, બે ભેગા, ચોત્રીશ ઊતારી લેવા, વળતાં અધા ટાંકા કાઢવા.

આગળનો જમણી બાજુનો ભાગ

પહેલી હાર—ઓગણત્રીશ ટાંકા ઊતારી લેવા. બેભેગા, એક ઊતારી લેવો, પાછા વળતાં અધા સીધા એકત્રીશ ટાંકા થશે.

બીજી હાર—અઠ્ઠાવીશ ઊતારી લેવા, બે ભેગા, એક ઊતારી લેવો, પાછા વળતાં અધા સીધા ત્રીશ ટાંકા થશે.

ત્રીજી હાર—સત્તાવીશ ટાંકા ઊતારી લેવા, બે ભેગા, એક ઊતારી લેવો, પાછા વળતાં અધા સીધા ઓગણત્રીશ ટાંકા થશે.

ચોથી હાર—છવીશ ઉતારી લેવા, એ ભેગા, એક ઉતારી લેવો. પાછા વળતાં બધા સીધા અઠ્ઠાવીશ ટાંકા થશે.

પાંચમી, છઠ્ઠી ને સાતમી હાર—બધા સીધા અઠ્ઠાવીશ ટાંકા થશે.

આઠમી હાર—સત્તાવીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, એક ઉતારી લેવો. પાછા વળતાં બધા સીધા ઓગણત્રીશ ટાંકા થશે.

નવમી હાર—બધા સીધા ઓગણત્રીશ ટાંકા થશે.

દશમી હાર—અઠ્ઠાવીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા ત્રીશ ટાંકા થશે.

અગીયારમી હાર—બધા સીધા ત્રીશ ટાંકા થશે.

બારમી હાર—ઓગણત્રીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા એકત્રીશ ટાંકા થશે.

તેરમી હાર—બધા સીધા એકત્રીશ ટાંકા થશે.

ચૌદમી હાર—ત્રીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા બત્રીશ ટાંકા થશે.

પંદરમી હાર—બધા સીધા બત્રીશ ટાંકા થશે.

સોળમી હાર—એકત્રીશ ટાંકા ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા તેત્રીશ ટાંકા થશે.

સત્તારમી હાર—બત્રીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સંઘા ચોત્રીશ ટાંકા થશે.

ડાળી બાલુનો ભાગ.

ખીજી છેડાથી બત્રીશ ટાંકા ગણી લેવા. ને બત્રીશ ટાંકામાં ઉત સાંધવું.

પહેલી હાર—એ ભેગા, ઓગણત્રીશ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા એકત્રીશ ટાંકા થશે.

બીજી હાર—એ ભેગા, અઠાવીશ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા ત્રીશ ટાંકા થશે.

ત્રીજી હાર—એ ભેગા, સત્તાવીશ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા ઓગણત્રીશ ટાંકા થશે.

ચોથી હાર—એ ભેગા, છવીશ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા અઠાવીશ ટાંકા થશે.

પાંચ, છ ને સાતમી હાર—બધા સીધા અઠાવીશ ટાંકા થશે.

આઠમી હાર—એક સોયા પર છે. એક વધારે કરવો, સત્તાવીશ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા ઓગણત્રીશ ટાંકા થશે.

નવમી હાર—બધા સીધા.

દશમી હાર—એક ટાંકો વધારે ઉતારવો, અઠાવીશ ઉતારવા, પાછા વળતાં બધા સીધા ત્રીશ ટાંકા થશે.

અગીયારમી હાર—બધા સીધા ત્રીશ ટાંકા થશે.

બારમી હાર—એક વધારે કરવો, ઓગણત્રીશ ટાંકા ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા એકત્રીશ ટાંકા થશે.

તેરમી હાર—અધા સીધા એકત્રીશ ટાંકા થશે.

ચૌદમી હાર—એક વધારે કરવો, ત્રીશ ટાંકા ઉતારી લેવા,
પાછા વળતાં અધા સીધા અત્રીશ ટાંકા થશે.

પંદરમી હાર—અધા સીધા અત્રીશ ટાંકા થશે.

સોળમી હાર—એક વધારે કરવો, એકત્રીશ ટાંકા ઉતારી
લેવા, પાછા વળતાં અધા સીધા તેત્રીશ ટાંકા થશે.

સત્તરમી હાર—એક વધારે કરવો, અત્રીશ ટાંકા ઉતારી લેવા,
પાછા વળતાં અધા સીધા ચોત્રીશ ટાંકા થશે.

પાછળનો ભાગ.

જમણી બાજુએથી ત્રણ ટાંકા મૂકી દઇને ચોથા ટાંકામાં ઉત
લેવું. હવે તમારા સોયા ઉપર એક ટાંકો છે એ ભેગા, સાત ઉતારી
લેવા, એક વધારે કરવો. વીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો.
સાત ઉતારી લેવા, બે ભેગા, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં અધા
સીધા, હવે ચાળીશ ટાંકા થશે.

બીજી હાર—બે ભેગા, છ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો
બાવીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો. છ ઉતારી લેવા, બે ભેગા,
એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં અધા સીધા ચાળીશ ટાંકા થશે.

ત્રીજી હાર—બે ભેગા, પાંચ ઉતારી લેવા, એક વધારે
કરવો, ચોવીશ ઉતારી લેવા. એક વધારે કરવો, પાંચ ઉતારી લેવા,
બે ભેગા, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં અધા સીધા ચાળીશ
ટાંકા થશે.

ચોથી હાર—બે ભેગા, ચાર ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, છત્રીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, ચાર ઉતારી લેવા, બે ભેગા, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા ચાળીશ ટાંકા થશે.

પાંચમી હાર—બે ભેગા, ત્રણ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, અઠ્ઠાવીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, ત્રણ ઉતારી લેવા, બે ભેગા, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા ચાળીશ ટાંકા થશે.

છઠ્ઠી હાર—પાંચ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, ત્રીશ ટાંકા ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, પાંચ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા બેંતાળીશ ટાંકા થશે.

સાતમી હાર—પાંચ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, અત્રીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, પાંચ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા ચુંભાળીશ ટાંકા થશે.

આઠમી હાર—પાંચ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, ચોત્રીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, પાંચ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા છેંતાળીશ ટાંકા થશે.

નવમી હાર—પાંચ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, છત્રીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, પાંચ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા અડતાળીશ ટાંકા થશે.

દશમી હાર—પાંચ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, આડત્રીશ ઉતારી લેવા, એક વધારે કરવો, પાંચ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા પચાશ ટાંકા થશે. હવે પાછલો ભાગ પૂરો થયો.

ત્રણ ભાગ સાથે ગુંથવા વિષે.

પહેલી હાર—જમણી બાજુના તેત્રીશ ઉતારી લેવા, એક ટાંકો રહેશે. આ ટાંકો ને પાછલી બાજુનો પહેલો ટાંકો સાથે ઉતારી લેવો, અડતાળીશ ટાંકો ઉતારવા, એક ટાંકો રહેશે, આ ટાંકો ને ડાબી બાજુનો પહેલો ટાંકો ભેગા જિતારી લેવા, તેત્રીશ જિતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા એકસો સોળ ટાંકો થશે.

બીજી હાર—જત્રીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા ઉતારવા, છતાળીશ ઉતારવા, ત્રણ ભેગા, જત્રીશ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા એકસો બાર ટાંકો થશે.

ત્રીજી હાર—એકત્રીશ ટાંકો ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, ચુંભાળીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, એકત્રીશ ટાંકો ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા સીધા એકસો આઠ ટાંકો થશે.

ચોથી હાર—પહેલા છ ટાંકો ઉપર છ સાંકળ પડે એમ ગુંથવું. પછી ચોત્રીશ ટાંકો ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, ખેંતાળીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, ચોત્રીશ જિતારી લેવા, છ છેલ્લા ટાંકો મૂકી દઇને પાછા વળતાં બધા કાઢો, બાણું ટાંકો થશે.

પાંચમી હાર—એક ઉતારી લેવો, ત્રણ ભેગા, ઓગણીશ જિતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, ચાળીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, ઓગણીશ જિતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા ચોરાશી ટાંકો થશે.

છઠ્ઠી હાર—એ ઉતારી લેવો, ત્રણ ભેગા, સોળ ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, આત્રીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, સોળ જિતારી લેવા,

ત્રણ બેગા, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા છાંતેર ટાંકા થશે.

સાતમી હાર—એક ઉતારી લેવો, ત્રણ બેગા, તેર ઉતારી લેવા ત્રણ બેગા, છત્રીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, તેર ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા અડસઠ ટાંકા થશે.

આઠમી હાર—એક ઉતારી લેવો ત્રણ બેગા, દશ ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, ચોત્રીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, દશ ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા સાઠ ટાંકા થશે.

નવમી વાર—એક ઉતારી લેવો, ત્રણ બેગા, સાત ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, બત્રીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, સાત ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા બાવન ટાંકા થશે.

દશમી હાર—એક ઉતારી લેવો, ત્રણ બેગા, ચાર ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, ત્રીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, ચાર ઉતારી લેવા. ત્રણ બેગા, એક ઉતારી લેવો, પાછા વળતાં બધા સીધા ચુ'મા-બીશ ટાંકા થશે.

અગીયારમી હાર—એક ઉતારી લેવો, ત્રણ બેગા, એક ઉતારી લેવો, ત્રણ બેગા, બે ઉતારી લેવા, ત્રણ બેગા, એક ઉતારી લેવો, ત્રણ બેગા, એક ઉતારી લેવો, છત્રીશ ટાંકા રહેશે. (પાછા વળતાં સીધા)

બારમી હાર—એક ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, છવીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, બેઉતારી લેવા, બત્રીશ ટાંકા રહેશે, પાછા વળતાં સીધા.

તેરમી હાર—ત્રણ ભેગા, ચોવીશ ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા, પાછા વળતાં સીધા છવીશ ટાંકા થશે,

ચૌદમી હાર--ત્રણ ભેગા, આઠ ઉતારી લેવા, બે ભેગા, ફરીથી બે ભેગા, આઠ ઉતારી લેવા, ત્રણ ભેગા. પાછા વળતાં સીધા વીશ ટાંકા રહેશે.

પાંચ કરવા વિધે.

પ્રથમ ત્રીશ સાંકળ ગુંથવી. એક સાંકળ મૂકી દબને પચીશ ટાંકા ઉતારી લેવા. પાછા વળીને બધા ટાંકા કાઢી નાંખ્યા. ફરીથી આ ટાંકા ઉતારી લેવા. અને સાંકળ પરથી બે વધારે બધા કાઢી લેવા. આ સાત ટાંકા ઉતારી લેવા. ને સાંકળ ઉપરથી બે વધારે ઉતારી લેવા. બધા કાઢી લેવા. આ નવ ઉતારી લેવા. ને સાંકળ ઉપરથી બે વધારે ઉતારી લેવા, બધા કાઢી લેવા, આ અગીયાર ટાંકા ઉતારી લેવા ને સાંકળ ઉપરથી બે વધારે ઉતારવા. બધા કાઢી લેવા, એક ટાંકો વધારે કરો, તેર ટાંકા ઉતારી લેવા, સાંકળ ઉપરથી પાંચ ટાંકા ઉતારી લેવા, બધા કાઢી લેવા, એક ટાંકો વધારે કરવો, આગણીશ ઉતારી લેવા, સાંકળ ઉપરથી છ ઉતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા કાઢી લેવા, એક ટાંકો વધારે કરો, સાંકળના છેલ્લા ટાંકા સુધી બધા ઉતારી લેવા, હવે તમારા સોયા ઉપર ચોત્રીશ ટાંકા જોઈએ, પાછા વળતાં પાંચ કાઢી નાંખવા, પાંચ ફરી ઉતારી લેવા, બધા કાઢી નાંખવા, હવે અહીં સુધી એક હાર ગણવા.

બીજી હાર—બે સાંકળ કરવી. એક સાંકળ મૂકી દઇને બીજી સાંકળ જિતારી લેવી, બધા ટાંકા જિતારી લેવા, પાછા વળતાં બધા કાઢી નાખવા આ બીજી હાર પ્રમાણે બે હાર વધારે કરવી. હાર-માં ચુંભાળીશ ટાંકા થશે. ચાર હાર ચુંભાળીશ ટાંકા જિતારી લેવાને કાઢવા, દશ હાર થશે

અગીઆરમી હાર—સાત જિતારી લેવા, આ સાત કાઢી નાંખવા, પંદર જિતારી લેવા, આ પંદર કાઢી નાંખવા, નવ જિતારી લેવા, આ નવ કાઢી નાંખવા, સાત જિતારી લેવા, આ સાત કાઢી નાંખવા, પાંચ જિતારી લેવા, આ પાંચ કાઢી નાંખવા, હવે અબધું પૂરું થયું. માટે બંધ કરવું,

ચોકડી ભાતના અબલાનો નમુનો.

૮૭ ટાંકા બનાવો આ અબલામાં પણ બ્રીઓપ ટાંકાના અબલા ના સોયા કામમાં આવશે.

કરને માટે ઘોળા જિનથી શરૂ કરો. કારણ કે આ અબલામાં પહેલું કારથી શરૂ થાય છે.

પહેલી હાર—બધા પ્લેન. **બીજી હાર**—બધા પર્લ.

ત્રીજી હાર—બધા પ્લેન.

ચોથી હાર—એક શુંઘ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી લો, બે ભેગા શુંઘો, ચાર પ્લેન, જિન ચડાવો, એક પ્લેન, જિન ચડાવો, ચાર પ્લેન, એક શુંઘ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી નાંખો; એક પ્લેન શુંઘો. જે

ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી નાંખ્યો છે, તે આ પ્લેન ટાંકા ઊપરથી કાઢી નાંખે. *આવી નિશાની જે ઠેકાણે કરી છે ત્યાંથી ફરીફરીને ગુંથો, હાર પૂરી થાય ત્યાં સુધી ગુંથો, છેલ્લે એક ટાંકો રહેશે તે પ્લેન ગુંથો.

પાંચમી હાર—બધા પર્લ, છઠ્ઠી હાર—ચોથી હાર પ્રમાણે.

સાતમી હાર—બધા પ્લેન, આઠમી હાર—બધા પર્લ.

નવમી હાર—બધા પ્લેન, દશમી હાર—ચોથી હાર પ્રમાણે.

અગીયારમી હાર—બધા પર્લ, બારમી હાર—ચોથી હાર પ્રમાણે.

તેરમી હાર—બધા પ્લેન, ચૌદમી હાર—બધા પર્લ

પંદરમી હાર—બધા પ્લેન, સોળમી હાર—બધા પર્લ.

જન તોણી નાંખે તે જે જતવું જખલું કરવું હોય તેવું ઉત સાંધો.

સત્તરમી હાર—બધા પર્લ, અઠારમી હાર—બધા પ્લેન.

ઓગણીશમી હાર—સાત પ્લેન, ત્રણ પર્લ, આ પ્રમાણે હાર પૂરી કરો.

વીશમી હાર—ત્રણ પ્લેન, સાત પર્લ, આ પ્રમાણે હાર પૂરી કરો.

એકવીશમી હાર—સાત પ્લેન, ત્રણ પર્લ.

બાવીશમી હાર—બધા પ્લેન.

ત્રેવીશમી હાર—બે પ્લેન * ૩ પર્લ, સાત પ્લેન, * આ નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો. છેલ્લા પાંચ ટાંકા રહે તે પ્લેન ગુંથો.

ચોવીશમી હાર—પાંચ પર્લ, ત્રણ પ્લેન, સાત પર્લની નિ-
શાનીથી રરી ફરીને કરો. છેલ્લા બે પર્લ.

પચીશમી હાર—ત્રેવીશમી હાર પ્રમાણે.

છવીશમી હાર—અધા પ્લેન, ઓગણીશમી હારથી ૨૬ મી
હાર સુધી વધારે ૧૧ વખત કરો. તે અધા તેર ટાંકા રહે ત્યાં સુધી
બંધ કરો. આ તેર ટાંકા ઉપર ત્રણ પર્લ સાત પ્લેન, ત્રણ પર્લ
એમ ગુંથો.

બીજી હાર—ત્રણ પ્લેન, સાત પર્લ, ત્રણ પ્લેન, એમ ગુંથો.

ત્રીજી હાર—ત્રણ પર્લ, સાત પ્લેન, ત્રણ પર્લ, એમ ગુંથો.

ચોથી હાર—અધા પ્લેન.

પાંચમી હાર—પાંચ પ્લેન, ત્રણ પર્લ, પાંચ પ્લેન, એમ ગુંથો.

છઠ્ઠી હાર—પાંચ પર્લ, ત્રણ પ્લેન, પાંચ પર્લ, હાર પૂરી કરો.

સાતમી હાર—પાંચ પ્લેન, ત્રણ પર્લ, પાંચ પ્લેન, હાર પૂરી કરો.

આઠમી હાર—અધા પ્લેન, આ આઠ હાર પ્રમાણે ફરીને
ચાર વાર ગુંથો. પછી તે ટાંકા બંધ કરો.

બીજો ભાગ.

એંશી ટાંકા બનાવો, ને તેવીજ રીતે કરો, ધોળા કનથી એ-
કાવન ટાંકા બનાવો.

પહેલી હાર—અધા પ્લેન, બીજી હાર—અધા પર્લ.

ત્રીજી હાર—અધા પ્લેન.

ચોથી હાર—એક ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી નાંખો, બે

પ્લેન, * બે બેગા, બે પ્લેન, ઉન ચડાવો, એક પ્લેન, જીન ચડાવો, બે પ્લેન, એક ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી નાંખો. એક પ્લેન ગુંથો, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો એક પ્લેન ટાંકો ઉપરથી કાઢી નાંખો. * આવી નિશાની છે સાંથી ફરી ફરીને ફરો; છેલ્લે ત્રણ ટાંકા રહેશે, તે પ્લેન ગુંથવા.

પાંચમી હાર—અધા પર્લ, છઠ્ઠી હાર—ચોથી હાર પ્રમાણે.

સાતમી હાર—અધા પ્લેન, આઠમી હાર—અધા પર્લ.

નવમી હાર—અધા પ્લેન.

ચોથી હારથી નવમી હાર સૂધી ફરીને કરો, એટલે પંદર હાર થશે. આ એકાવન ટાંકો બંધ કરો. પણ જીન તોડી નાંખવી નહિ પણ આ પંદરમી હારને પચાસની આગુથી દશ ટાંકો ઝિપાડી લો. અને આ દશ ટાંકો ઝિપર અઢાર હાર પ્લેન ગુંથો. હવે બંધ કરો એટલે એક બાંચ પૂરી થશે. બીજી બાંચ પણ એજ પ્રમાણે બનાવો.

ચાર સોયાના મોજની બીજી રીત.

એક સોયાપર ચોવીશ ટાંકા માંડવા. એવા ત્રણ સોયાના મળીને એતેર ટાંકા થશે. બે પ્લેન, બે પર્લ, એવી રીતે વીશ હાર ગુંથવી એક ટાંકો વધારે ઉતારી લેવો, આ ઉતારી લીધેલો ટાંકો હમેશાં પર્લ ગુંથવો. તે બીજા અધા ટાંકા પ્લેન ગુંથો. આવી એકાવન હાર કરવી.

હવે ઘટાડવાની રીત—પર્લ ટાંકો પર્લજ કરવો, પછી એક

ટાંકા પ્લેન, બે બેગા, પછી અધા પ્લેન, જ્યાં સુધી છેલ્લા સોયા ઉપર ત્રણ ટાંકા રહે ત્યાં સુધી આ ત્રણ ટાંકામાં બે બેગા ગુંથો, ને છેલ્લો પ્લેન ગુંથો. ને તે ઉપર પાંચ હાર પ્લેન ગુંથો. પછી ઉપલી હાર પ્રમાણે ઘટાડવા માટે ફરીને પાંચ હાર પ્લેન ગુંથવી. એવી રીતે પાંચ વાર ઘટાડવા. તેની વચમાં પાંચ હાર પ્લેન આવશે. ત્રણ સોયા ઉપર અધા મળીને ત્રેસઠ ટાંકા થશે. ત્યાર પછી અદાર હાર પ્લેન ગુંથો. પેન્ના સોયા ઉપરથી એક પલ્લ ને સોળ પ્લેન ગુંથો. પેન્ના સોયાના આકીના ત્રણ ટાંકા તથા બીજા સોયા ઉપરના ચાર ટાંકા ગુંથ્યા વગર બીજા સોયા ઉપર જિતારી લેવા. આકીના ચાર ટાંકા ને ત્રીજા સોયાના ત્રણ ટાંકા એક સોયા ઉપર ગુંથ્યા વગર જિતારી લેવા. આકીના પેલા સોયા ઉપર સોળ ટાંકા જિતારી લેવા. એક સોયા ઉપર તેત્રીશ ટાંકા થશે. ને બે સોયા ઉપર પંદર પંદર ટાંકા થશે આ બે સોયા મૂકી દઇને પેલા સોયા ઉપર ગુંથો એક પલ્લ, એક પ્લેન, એવી રીતે ગુંથો. પણ વચ્ચે ટાંકા પલ્લ હારમાં પ્લેન ગુંથો, ને પ્લેન હારમાં પલ્લ ગુંથો. એવી રીતે ૧૯ હારો કરો. પછી અદાર પ્લેન ગુંથો, બીજા ટાંકા મૂકી દઇને ફરો, ત્રણ ટાંકા પલ્લ ગુંથો, ને ફરો. બે પ્લેન. બે બેગા, એક પ્લેન, ફરો. ત્રણ પલ્લ, બે બેગા, એવી રીતે બેગા, એક પલ્લ, ફરો ચાર પ્લેન, બે બેગા, એક પ્લેન કરો. આવી રીતે કરો. એક હાર પ્લેન, એક હાર પલ્લ, આવી રીતે કરતાં હમેશાં દરેક હારમાં એક ટાંકા વધારે આવશે. જ્યાં સુધી અધા ટાંકા થઇ રહે ત્યાં સુધી ગુંથો. હવે તમારા સોયા ઉપર સત્તર ટાંકા થશે. એક હાર પ્લેન ગુંથો. એથા સોયાથી પેન્ના આઠ ટાંકા ગુંથ્યા વગર જિતારી લો. આકીના નવ ટાંકા રહેશે.

આ નવ ટાંકા વાળા સોયા ઓગણીશમી હારની બાબુથી બાર ટાંકા ગુંથાને ઉતારો. જે એ સોયા ઉપર પંદર પંદર ટાંકા છે, તે એક સોયા ઉપર ઉતારી લો. અને ત્રીશ ટાંકા ગુંથવા. ઓગણીશ હારની બીજી બાબુથી તેર ટાંકા ગુંથાને ઉતારી લો. આ સોયાથી ચોથા સોયાના આઠ ગુંથો. એ સોયા ઉપર એકવીશ એકવીશ ટાંકા થશે તે એક સોયા ઉપર ત્રીશ ટાંકા થશે. બધા સોયાની ત્રણ હાર પ્લેન ગુંથો.

ઘટાડવાની રીત—પેલા સોયાના છેલ્લા એ ટાંકા ભેગા ગુંથો. બીજા સોયાના બધા પ્લેન, ત્રીજા સોયાના પહેલા એ ભેગા ગુંથો, પછી ત્રણ હાર ઘટાડવા વગર પ્લેન ગુંથો, એક હાર ઘટાડો એવી રીતે હમેશાં ત્રણ હાર ઘટાડવા વગર, તે એક હાર ઘટાડો. તમારા એ સોયા ઉપર જ્યાં સુધી પંદર પંદર ટાંકા રહે ત્યાં સુધી એમ ગુંથો. પછી ત્રણ હાર ઘટાડવા વગર ગુંથો.

ઘટાડવાની રીત—પેલા સોયા પ્લેન ગુંથો. જ્યાં સુધી ત્રણ ટાંકા રહે ત્યાં સુધી ગુંથો. એ ભેગા પ્લેન, બીજા સોયાના એક પ્લેન, એ ભેગા, ત્રણ રહે ત્યાં સુધી પ્લેન, એ ભેગા, એક પ્લેન, બીજા સોયાના એક પ્લેન, એ ભેગા, બધા પ્લેન, પછી એક હાર પ્લેન, એક હાર ઘટાડો, એવી રીતે જ્યાં સુધી એક સોયા ઉપર દશ રહે, તે બીજા સોયા ઉપર પાંચ રહે ત્યાં સુધી ગુંથો એ સોયાના પાંચ પાંચ ટાંકા ભેગા કરીને પછી એ સોયા ઉપર દશ રહે ત્યારે બંધ કરવું.

બે સોચાથી એંશી ટાંકાના ઝખલાનો નમુનો.

એંશી ટાંકા બનાવો, પહેલા દશ ટાંકા પ્લેન ગુંથો, ને છેલ્લા દશ ટાંકા પ્લેન ગુંથો, એમ ભાગ પૂરો થાય ત્યાં સુધી પ્લેન ગુંથો. ને વચલા સાઠ ટાંકા છે તે બે પ્લેન, ને બે પર્લ, એવી રીતે ગુંથો. જ્યાં સુધી નેવું હાર એટલે ૪૫ લીટી થાય, ત્યાં સુધી એવીજ રીતે ગુંથો. પછી વચમાં જે સાઠ ટાંકા છે તે અંધ કરો અને હવે એક બાજુના દશ ટાંકા છે તે પર સત્તર લીટી પ્લેન ગુંથો. એવીજ રીતે બીજી બાજુએ દશ ટાંકા છે તેના પર પણ સત્તર લીટી ગુંથો. બીજા ભાગ એ પ્રમાણે બનાવો. પછી બન્ને ભાગ શીવીલો. નીચેથી શરૂ કરીને શીવી લો, પણ બાંયને માટે સત્તર લીટીની વચમાં ખાલી રાખવું.

કોર કરવાની રીત—ગળાના ભાગ ઉપર એક નાનો ટાંકો લેવો, એ પ્રમાણે હાર પૂરી કરો.

બીજી હાર—ત્રણ સાંકળ કરીને બે ટાંકા મૂકી દઘ એક નાનો ટાંકો કરો, એવી રીતે હાર પૂરી કરો.

ત્રીજી હાર—ચાર સાંકળ બીજી હારની ત્રણ સાંકળમાં કરો, એક નાનો ટાંકો કરો, એવી રીતે હાર પૂરી કરો. બાંયને માટે પણ એવીજ રીતે કરવું હવે આ ઝખલું પૂરું થયું.

બીઓષ ટાંકાનું ઝખલું

પ્રથમ ૧૪૪ ટાંકા માંડવા. પછી નેટલું લાંબું બેઘએ તેટલું ગુંથો.

શ્રીઓષ ટાંકો ગુંથવાની રીત—ઉન ચકાવો, ટાંકો પર્લ રીતે કાઢો, બે બેગા ગુંથો, આવી રીતે હાર પૂરી કરો, એ પ્રમાણે ગુંથવું. ૪૦ હાર પૂરી કરો, એટલે ૪૦ ટાંકા થશે. ત્રણ ભાગ કરવા માટે ચાળીશ ટાંકા થયા. પછી તેના ચાર ભાગ કરો. બે ભાગના ટાંકા એટલે ૭૨ ટાંકા વચમાં રાખો. બે ભાગના ઉપર છત્રીશ છત્રીશ ટાંકા રાખો. છત્રીશ ટાંકા ઊપર એકવીશ હાર કરો. એ એકવીશ હાર કર્યા પછી પેલા ત્રણ ટાંકા મૂકી દઇને ફરો, પછી ૭ ટાંકા મૂકી દઇને ફરો, પછી નવ ટાંકા મૂકી દઇને ફરો, પછી બાર ટાંકા મૂકી દઇને ફરો, એક બાળુએન મૂકી દેવામાં લેવા, પછી બધા ટાંકા એક સોયા ઉપર લેવા. પછી તેને બંધ કરો, એટલે એક ભાગ પૂરો થયો. બીજો ભાગ પણ એજ રીતે બનાવો. હવે વચલા ભાગને માટે પણ એકવીશ હાર જેમ છત્રીશ ટાંકા ઊપર કરી તેમ કરો. પછી બન્ને બાળુએ ત્રણ ત્રણ ટાંકા મૂકી દઇને ફરો, પછી બે સોયા ઊપર ૭ ૭ ટાંકા મૂકી દઇને ફરો. પછી નવ નવ ટાંકા મૂકી દઇને ફરો, પછી બાર બાર મૂકી દઇને ફરો, પછી પંદર પંદર ટાંકા મૂકી દઇને ફરો, પછી બધા ટાંકા એક સોયા ઊપર ગુંથો. ને પછી બંધ કરો.

બાંધ કરવાની રીત—પ્રથમ ૪૮ ટાંકા માંડવા. પછી જોઇએ તેટલી લાંબી કરો. શ્રીઓષ ટાંકાથી તેના ઊપર બે પ્લેન, બે પર્લ એ પ્રમાણે પંદર હાર કરો. બે પ્લેન, બે પર્લ ગુંથતી વખતે જે શ્રીઓષ ટાંકામાં બે બેગા ટાંકા છે, તે બે બેગા ગુંથો. એટલે સોળ ટાંકા ઘટશે, ને બત્રીશ ટાંકા રહેશે તેના ઊપર બે પ્લેન, બે પર્લ, એવી ચૌદ પંદર હાર ગુંથો. પછી બંધ કરી બીજા બાંધને માટે પણ તેમજ કરો.

કોર કરવા વિષે — (કોર કરવાની રીત) — એક હાર — તમા-
મ નાનો ટાંકો કરો.

બીજી હાર — ત્રણ સાંકળ, એક નાનો ટાંકો કરો.

ત્રીજી હાર — ૫છી ૭ લાંબા ટાંકો કરો એટલે કોર પૂરી થશે.

ધનર (મોજાં સુદ્ધાં) કરવા વિષે.

ચોવીશ ટાંકા બનાવો. એક હાર — સીધા ગુંથો.

બીજી હાર — એક ગુંથો, એક વધારે બનાવો, ૨૨ સીધા
ગુંથો, એક વધારે બનાવો, એક ગુંથો, જ્યાં સુધી સોયા ઊપર બ-
ત્રીશ ટાંકા થાય ત્યાં સુધી આ બે હાર પ્રમાણે ગુંથો. એટલે એક
હારમાં વધારો ને એક હાર સીધી એવી રીતે ગુંથો. આ આઠ
હાર અથવા ચાર લીટી થશે.

નવમી હાર — સીધી.

દશમી હાર — એક ગુંથો, એક વધારે બનાવો, બધા સીધા
જ્યાં સુધી સોયાપર ચાળીશ ટાંકા થાય, ત્યાં સુધી નવમી ને દશમી
હાર પ્રમાણે ગુંથવું. હવે ચોવીશ હાર અથવા ૧૨ લીટી થશે.

બાવીશમી હાર — સીધી. હવે બાવીશ ટાંકાની ઉપર તેર
હાર ગુંથો. પછી છેલ્લા ટાંકા બીજા સોયા ઉપર ચૂકી દેવા. બીજા
અઠાર ટાંકા બનાવો. હવે સોયા પર ચાળીશ ટાંકા થશે. બીજી બા-
બુની પહેલી હાર — બધા સીધા.

બીજી હાર — એક સીધો, બે ભેગા ગુંથો, બધા સીધા ગુંથો

જ્યાં સુધી સોયા ઉપર બીજીશ ટાંકા રહે ત્યાં સુધી આ બે હાર પ્રમાણે ગુંથો હવે સોળ હાર કે આઠ લોટી થશે.

સત્તરમી હાર—બધા સીધા.

અઠારમી હાર—એક સીધા, બે બેગા, જ્યાં સુધી સોયા ઉપર ત્રણ ટાંકા રહે ત્યાં સુધી સીધા, પછી બે બેગા, એક સીધા, આ બે હાર પ્રમાણે જ્યાં સુધી સોયા ઉપર ચોવીશ ટાંકા રહે ત્યાં સુધી ગુંથો. આ ચોવીશ ટાંકા બંધ કરવા. જે સોયાપર અઠાર ટાંકા મુકી દીધા હતા. તે સોયાથી જે જગ્યાએ બીજીશ ટાંકા પર તેર હાર ગુંથી હતી. તે જગ્યાએથી સાત ટાંકા ઉપાડી લેવા, ને બીજી બાજુથી અઠાર ટાંકા ઉપાડી લેવા, હવે ૪૩ ટાંકા થશે.

સાતમી હાર—સીધા ગુંથો.

આઠમી હાર—બે બેગા, બે બેગા, બે બેગા ગુંથો, એ રીતે આખી હાર પૂરી કરો. પણ છેડે બે બેગા એક સીધા ગુંથો. હવે નવ હાર સીધા ગુંથવા, પછી છ ગુંથો, એક વધારે બનાવો; ને છેલ્લે એક ટાંકા રહે ત્યાં સુધી સીધા ગુંથો. પછી એક વધારે બનાવો, ને છેલ્લે સીધો ગુંથો. ત્રણ હાર સીધા, એક હાર વધારવી; પછી ત્રણ હાર સીધા, એવીજ રીતે સોયાપર પંચોતેર ટાંકા થાય ત્યાં સુધી ગુંથવું. હવે એક હાર સીધી. એક હારમાં વધારે, તેમ ૮૧ ટાંકા થાય ત્યાં સુધી ગુંથવું. હવે એક પગનું થયું. આ મુકી દઇને બીજા પગને માટે પણ એજ પ્રમાણે ગુંથો. હવે બે પગના બેગા, એક સોયાપર બધા ટાંકા લો. તેમાં મોજાં એક તરફ આવે તેમ બીજા પગના ટાંકા ઉતારી લેવા, બન્ને પગના થઇને ૧૬૨ ટાંકા થશે. હવે ૩૪ હાર સીધા ગુંથો.

પાંત્રીશમી હાર—ચાર સીધા, ઉન આગળ, બે ભેગા, એવી રીતે આખી હાર પૂરી કરો.

છત્રીશમી હાર—બે પ્લેન, બે પર્લ, એવી રીતે છ હાર કરો, પછી બંધ કરો એટલે પૂરું થયું.

બે સોયાનું ગોટા વાળું ઝબલું.

૧૪૪ ટાંકા બનાવો, એક હાર પ્લેન.

પહેલી હાર ને બીજી હાર—પછી પ્લેન, *ઉન આગળ, એક ગુંથ્યા વગર કાઢી લો, એક પ્લેન, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો છેલ્લા ટાંકા ઉપરથી કાઢી લો. બે ભેગા, ઉન આગળ લાવો, એક પ્લેન, *આ નિશાનીથી ફરીફરીને કરો. બે ટાંકા રહેશે તે પ્લેન ગુંથો.

બીજી હાર—પાંચ પર્લ, આ બે હાર પ્રમાણે ચાર વખત વધારે કરો. એટલે વીસ હાર થશે.

અગીઆરમી હાર—પર્લ, બારમી હાર—પ્લેન.

તેરમી હાર—પર્લ; ચૌદમી હાર—પ્લેન.

પંદરમી હાર—છ પર્લ, *સોયા ઉપર ઉનની આંટી લો. છ પર્લની સાથે ફરી ફરીને કરો.

સોળમી હાર—છ પ્લેન, પંદરમી હારમાં જે ટાંકો વધારે થયો છે. તેમાં છ ટાંકા ગોટા કરવા માટે નીચે પ્રમાણે ગુંથો.

એકમાં એક ટાંકામાં એક પર્લ ટાંકો કરો. પણ તે ઉતારી લો, બીજી વખત આંટી લાઇને તેજ ટાંકામાં એક પર્લ કરો, ફરીથી

આંટી લાગને એક પલ્લ કરો. પછી આંટી લો. પછી છ પ્લેનથી ફરી ફરીને કરો.

સત્તરમી હાર - છ પલ્લ, છ પ્લેન, આ પ્રમાણે હાર પૂરી કરો.

અઠારમી હાર--છ પ્લેન, છ પલ્લ. આ પ્રમાણે હાર પૂરી કરો.

ઓગણીશમી હાર—છ પલ્લ, એક ગુથ્યા વગરનો કાઢો, એક પ્લેન, ગુથ્યા વગરનો ટાંકા છેલ્લા ટાંકા ઊપરથી કાઢો લો, એ પ્લેન, એ બેગા, પહેલેથી ફરી ફરીને કરો.

વીશમી હાર—છ પ્લેન, એ પલ્લ રોતે બેગા, પહેલેથી ફરી ફરીને કરો.

એકવીશમી હાર—છ પલ્લ, એ બેગા આ પ્રમાણે હાર પૂરી કરો. છેલ્લા છ પલ્લ આવશે.

બાવીશમી હાર—પાંચ પ્લેન, એ બેગા, આ પ્રમાણે હાર પૂરી કરો ને છેલ્લા છ પ્લેન ગુથો.

ત્રેવીશમી હાર—ત્રણ પલ્લ, બીનની એક આંટી લો, છ પલ્લ, નિશાનીથી ફરી કરો. છેલ્લા ત્રણ પલ્લ આવશે.

ચોવીશમી હાર—ત્રણ પ્લેન, * બતાવેલા ટાંકામાં સોળમી હાર પ્રમાણે ગોટા કરો. છ પ્લેન, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો છેલ્લા ત્રણ પ્લેન રહેશે.

પચીશમી હાર—ત્રણ પલ્લ, * છ પ્લેન, છ પલ્લ, નિશાનીથી ફરી કરો છેલ્લા ત્રણ પલ્લ આવશે.

છવીશમી હાર—ત્રણ પ્લેન, * છ પલ્લ, છ પ્લેન, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો. છેલ્લા ત્રણ પ્લેન આવશે.

સત્તાવીશમી હાર—ત્રણ પલ્લ, *એક ગુંથ્યા વગર કાઢો, એક પ્લેન, છેલ્લા ઊપરથી કાઢી લો. એ પ્લેન. એ ભેગા, છ પલ્લ, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો, છેલ્લા ત્રણ પલ્લ આવશે.

અઠ્ઠાવીશમી હાર—ત્રણ પ્લેન, *એ પલ્લ રીતે ભેગા, એ પલ્લ રીતે ભેગા, છ પ્લેન, નિશાનીથી ફરી કરીને કરો. છેલ્લા ત્રણ પ્લેન આવશે.

ઓગણત્રીશમી હાર—ત્રણ પલ્લ, *એ ભેગા, છ પલ્લ, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો. છેલ્લા ત્રણ પલ્લ આવશે.

ત્રીશમી હાર—એ પ્લેન, *એ ભેગા, છ પલ્લ, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો, છેલ્લા એ પ્લેન આવશે.

પંદરમી હાર ત્રીશમી હાર સુધી ફરી ફરીને ગુંથો.

પંદરમી હારથી બાવીશમી હાર સુધી ગુંથો.

જમણી બાબુનો ભાગ.

ત્રેવીશમી હાર પ્રમાણે ત્રીશ ટાંકા ગુંથો. અને ૮૪ ટાંકા મૂકી દબને આ ત્રીશ ટાંકા ઊપર નીચલા ભાગ પ્રમાણે અત્રીશ હાર ગુંથો ચાર ગોટાની હાર કરો, અત્રીશ હાર પૂરી થાય, ત્યારે વચલા ભાગ તરફ જીન જોડાશે.

હવે બાર ટાંકાની ઊપર એક ગુંથો. એટલે ચાર હાર ગુંથો આ બાર ટાંકાની ઊપર એક હાર પલ્લ, એક હાર પ્લેન, એક હાર પલ્લ, આ બાર ટાંકા બંધ કરો. ને અદાર ટાંકા બીજા સોયા ઊપર મૂકી દો.

વચલા ભાગને માટે

જે ભાગ ગુંથેલો છે, તે ભાગથી શરૂ કરો.

સોપન ટાંકા ઊપર ત્રીશ હાર ગુંથો ને આર ટાંકા ઉપર આઠ હાર ગુંથો. આ આર, એક હાર પર્લ, એક હાર પ્લેન, એક હાર પર્લ, પછી અંધ કરો. બીજા છેડાના આર ટાંકા ઉપર એજ પ્રમાણે ગુંથો.

ડાળી બાજુનો ભાગ.

વચલા ભાગ તરફથી શરૂ કરી જમણીબાજુ પ્રમાણે ગુંથો. આર આર ટાંકાના ભાગ ગુંથેલા છે તે શીટી લો.

ગજાને માટે.

જમણી બાજુ -અદાર ટાંકાથી ભાગ ૧૨-૧૬ ટાંકા ઊતારી લો. ને વચલા ભાગના ત્રીશ ટાંકા ને બીજા ખભાના સોળ ટાંકાને ડાળી બાજુના અદાર ટાંકા એ અંધા એક સોયા ઊપર ઉતારી લો. અદાલું ટાંકા થશે, જમણી બાજુથી શરૂ કરો.

પહેલી હાર—પાંચ પર્લ, બે પર્લ બેગા, ચાર પર્લ, બે પર્લ બેગા, બે પર્લ, બે પર્લ બેગા.

એક પર્લ, ત્રણ પર્લ બેગા, ચાર પર્લ, ત્રણ પર્લ બેગા, ચાર પર્લ, ત્રણ પર્લ બેગા.

બે પર્લ, બે પર્લ બેગા, ચાર પર્લ, ત્રણ પર્લ બેગા, ચાર પર્લ ત્રણ પર્લ બેગા, બે પર્લ, બે પર્લ બેગા, ચાર પર્લ, બે પર્લ બેગા. ત્રણ પર્લ, બે પર્લ બેગા, બે પર્લ, ત્રણ પર્લ બેગા, ચાર પર્લ, ત્રણ

પલ્લ બેગા, ચાર પલ્લ, ત્રણ પલ્લ બેગા, એક પલ્લ, બે પલ્લ બેગા,
બે પલ્લ, બે પલ્લ બેગા, ચાર પલ્લ, બે પલ્લ બેગા, ચાર પલ્લ.

બીજી હાર—એક ગુંથ્યા વગર કાઢી લો. એક પ્લેન *જીન
આગળ, બે બેગા, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો.

ત્રીજી ચોથી ને પાંચમી હાર—પલ્લ બંધ કરો.

બાંધ કરવા વિધે.

૩૮ ટાંકા બતાવો એક પ્લેન.

બીજી હાર—એક ગુંથ્યા વગરનો કાઢો, એક પ્લેન, *જીન
આગળ, બે બેગા, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો.

ત્રીજી હાર—પ્લેન. છપ્પન હારો ગોટાને માટે કરો, સાત
ગોટા કરો, એક હાર પલ્લ, એક હાર પ્લેન, એક હાર પલ્લ, બંધ કરી
બીજી બાંધ એજ રીતે કરો.

એક સોયાની કાર.

કારને માટે જમણી આંગુના નીચલા ખુણાથી ઉપર સાંધો ને
આ પડખાની ઉપર તથા ગળા ફરતાં ને ડાબી આંગુપર છ નીચે
પ્રમાણે કરો. બે લાંબા ટાંકા, ત્રણ સાંકળ, બે લાંબા ટાંકા, એક
ટાંકામાં બે ટાંકા મૂકી દબને એક નાનો ટાંકા, બે ટાંકા મૂકા, પ-
હેલેથી કરો.

બાંધ વગરનું ઝબલું.

પ્રથમ ૭૯ ટાંકા માંડવા.

પહેલી હાર—બધા પ્લેન,

બીજી હાર—બધા પલ્લ.

ત્રીજી હાર—પહેલો ટાંકો ગુંથ્યા વગર કાઢવો, એક પ્લેન, બીન આગળ, એક ટાંકો ગુંથ્યા વગર કાઢો, એક પ્લેન, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો પ્લેન ટાંકો ઉપરથી કાઢી લેવો, એક પ્લેન, બે બેગા, બીન આગળ, બે પ્લેન, નિશાનીથી બીજી નિશાની સુધી હાર પૂરી થાય ત્યાં સુધી ફરી ફરીને કરો.

ચોથી હાર—બધા પર્લ.

પાંચમી હાર—એક ગુંથ્યા વગર કાઢી લેવો, બે પ્લેન, બીન આગળ, એક ટાંકો ગુંથ્યા વગર કાઢી લેવો, બે બેગા ગુંથો, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો આ છેલ્લા ટાંકો ઉપરથી કાઢી લેવો, બીન આગળ, ચાર પ્લેન, એક નિશાનીથી બીજી નિશાની સુધી હાર પૂરી થતાં સુધી ફરી ફરીને ગુંથો, છેલ્લા ત્રણ ટાંકા રહે તે ત્રણ પ્લેન ગુંથો.

છઠ્ઠી હાર—બધા પર્લ. પહેલી હારથી છઠ્ઠી હાર સુધી ફરી ગુંથો, છ હાર પ્લેન, અઠાર હાર થાયછે.

ઓગણીશમી હાર—એક ગુંથ્યા વગર કાઢો, એક પ્લેન, બે બેગા ગુંથો, તમારા સોયા ઉપર ચાર ટાંકા રહે ત્યાં સુધી પ્લેન ગુંથો. બે બેગા, અને બે પ્લેન, પાંચ હાર પ્લેન ગુંથો, ફરીથી ઓગણીશમી હાર પ્રમાણે ગુંથો, પછી પાંચ હાર પ્લેન, એવી રીતે હમેશાં એક હારમાં બે ટાંકા ઘટાડો, અને પાંચ હાર ઘટાડ્યા વગર ગુંથો, જ્યાં સુધી છ ટાંકા રહે ત્યાં સુધી પાંચ હાર પ્લેન ગુંથો, એક કાઢી ત્રણ પ્લેન, હવે તમારે એક વધારવાનો છે.

વધારવાની રીત—પાંચમા ટાંકાની નીચે જે ટાંકા છે, તેને ઉતારીને પ્લેન ગુંથો. જ્યાં સુધી ચાર ટાંકા રહે ત્યાં સુધી પ્લેન

ગુંથો. ઉપલી રીત પ્રમાણે એક વધાર્યા પછી ચાર પ્લેન ગુંથો. એક હાર પ્લેન, હવે હમેશાં એક હાર વધારો, ને એક હાર પ્લેન ગુંથો. એવી રીતે સોળ હાર ગુંથો. હવે પંચાશી ટાંકા થશે.

પહેલી હાર—પંદર પ્લેન, એક પર્લ, ઉન આગળ રાખી એક ગુંથ્યા વગરનો કાઢો, એ ભેગા, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો છેલ્લા ટાંકા ઉપરથી કાઢી લેવા ને સોયા ઉપર જીનની આંટી લેવી. એક પર્લ, પંદર ટાંકા રહેશે, ત્યાં સુધી નિશાનીથી ફરી ફરીને ગુંથો. તેર પ્લેન, એ ભેગા.

બીજી હાર—પંદર પ્લેન, ત્રણ પર્લ, એ પ્લેન, એક નિશાનીથી બીજી નિશાની સુધી ફરી ફરીને કરો, જ્યાં સુધી સોળ ટાંકા રહે ત્યાં સુધી સોળ પ્લેન.

ત્રીજી હાર—એક પ્લેન, એ ભેગા, બાર પ્લેન, એક પર્લ, ત્રણ પ્લેન, એક પર્લ, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો. જ્યાં સુધી ચૌદ ટાંકા રહે, ત્યાં સુધી અગીયાર પ્લેન, એ ભેગા, એક પ્લેન.

ચોથી હાર—ચૌદ પ્લેન, ત્રણ પર્લ, એ પ્લેન, જ્યાં સુધી પંદર ટાંકા રહે ત્યાં સુધી, પાંચ પ્લેન.

પાંચમી હાર—એક પ્લેન, એ ભેગા, અગીયાર પ્લેન, એક પર્લ, ઉન આગળ રાખીને એક ટાંકો ગુંથ્યા વગરનો કાઢો, એ ભેગા, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી લેવો સોયા ઉપર જીનની આંટી લેવી, એક પર્લ, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો, જ્યાં સુધી તેર ટાંકા રહે ત્યાં સુધી દશ પ્લેન, એ ભેગા, એક પ્લેન.

છઠ્ઠી હાર—તેર પ્લેન, ત્રણ પર્લ, એ પ્લેન, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો. ચૌદ રહે ત્યાં સુધી અગીયાર પ્લેન, એ ભેગા, એક પ્લેન.

સાતમી હાર—એક પ્લેન, બે બેગા, નવ પ્લેન, એક પર્લ, ત્રણ પ્લેન, એક પર્લ, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો. જ્યાં સુધી તેર ટાંકા રહે ત્યાં સુધી નવ પ્લેન, બે બેગા, એક પ્લેન.

આઠમી હાર—ચાર પ્લેન, ત્રણ પર્લ, બે પ્લેન, નિશાનીથી ફરી ફરીને કરો. ત્યાં સુધી ચાર રહેશે, ચાર પ્લેન.

નવમી હાર—એક પ્લેન, બે બેગા, આઠ પ્લેન, એક પર્લ, ઉન આગળ રાખીને મુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી લેવો, બે બેગા, મુંથ્યા વગરનો ટાંકો બે બેગા ઉપરથી કાઢી લેવો, સોયા ઉપર ઉનની આંટી લે, એક પર્લ, એક નિશાનીથી બીજી નિશાની સુધી ફરી ફરીને કરો, જ્યાં સુધી અગીયાર ટાંકા રહે આઠ પ્લેન, બે બેગા, એક પ્લેન.

દશમી હાર—અગીયાર પ્લેન, ત્રણ પર્લ, બે પ્લેન, એક નિશાનીથી બીજી નિશાની સુધી ફરી ફરીને કરો. જ્યાં સુધી અગીયાર ટાંકા રહે. અગીયાર પ્લેન.

અગીયારમી હાર—દશ પ્લેન, એક પર્લ, ત્રણ પ્લેન, બે પર્લ, ત્રણ પ્લેન, એક પર્લ, બીજા ટાંકા મૂકી દબને કરો.

બારમી હાર—ચાર પર્લ, બે પ્લેન, ત્રણ પર્લ, અગીયાર પ્લેન.

તેરમી હાર—દશ પ્લેન, એક પર્લ, ઉન આગળ રાખીને એક મુંથ્યા વગરનો કાઢો, બે બેગા, મુંથ્યા વગરનો ટાંકો છેલ્લા ટાંકા ઉપરથી કાઢો, સોયા ઉપર ઉનની આંટી લેવી, બે પર્લ, આંટી લેવી, બે બેગા, બે બેગા, કરો.

ચૌદમી હાર—ત્રણ પર્લ, બે પ્લેન, અગીયાર પ્લેન.

પંદરમી હાર—દશ પ્લેન, એક પર્લ, ત્રણ પ્લેન, બે પર્લ, એક પ્લેન, બે બેગા, શરો.

સોળમી હાર—બે પર્લ, બે પ્લેન, ત્રણ પર્લ, અગીયાર પ્લેન.

સત્તરમી હાર—દશ પ્લેન, એક પર્લ, જિત આગળ રાખીને એક ગુંથ્યા વગરનો કાઢી લેવો. બે બેગા, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો છેલ્લા ટાંકાઉપરથી કાઢી લેવો. ઉત્તની આંટી લેવી, બે પર્લ બે બેગા, શરો.

અઠારમી હાર—એક પર્લ, બે પ્લેન, ત્રણ પર્લ, અગીયાર પ્લેન.

ઓગણીશમી હાર—દશ પ્લેન, એક પર્લ, ત્રણ પ્લેન, એક પર્લ બે બેગા, શરો.

વીશમી હાર—એક પર્લ, એક પ્લેન, ત્રણ પર્લ, અગીયાર પ્લેન.

એકવીશમી હાર—દશ પ્લેન, એક પર્લ, જિત આગળ રાખીને એક ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢો, બે બેગા, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો છેલ્લા ટાંકા ઉપરથી કાઢી લેવો, સોયા ઉપર ઉત્તની આંટી લેવી, એક પર્લ, એક પ્લેન.

બાવીશમી હાર—એક પર્લ, એક પ્લેન, ત્રણ પર્લ, અગીયાર પ્લેન.

ત્રેવીશમી હાર—દશ પ્લેન, એક પર્લ, ત્રણ પ્લેન, એક પર્લ એક પ્લેન, શરો.

ચોવીશમી હાર—એક પર્લ, એક પ્લેન, ત્રણ પર્લ, અગીયાર પ્લેન.

પચીશમી હાર—એકવીશમી હાર પ્રમાણે.

છવીશમી હાર—આવીશમી હાર પ્રમાણે.

સત્તાવીશમી હાર—ત્રેવીશમી હાર પ્રમાણે.

અઠ્ઠાવીશમી હાર—ચોવીશમી હાર પ્રમાણે.

ઓગણત્રીશમી હાર—એકવીશમી હાર પ્રમાણે.

ત્રીશમી હાર—બાવીશમી હાર પ્રમાણે.

એકત્રીશમી હાર—સોળ ટાંકા છે તે બંધ કરો. બંધ થયા પછી છેલ્લો ટાંકા સોયા ઉપર રહેશે. આ ટાંકા રાખીને એ સોયાની વચમાં જે ભાગ છે, તે ભાગ ઉપર દશ ટાંકા ઉતારી લઇને પ્લેન ગુંથો. હવે બીજા સોયાના ટાંકા જ્યાં સુધી વીંશ રહે, ત્યાં સુધી ગુંથો. હવે આ વીંશ ટાંકા ઉપર બીજા બાજુના ખભાને મારે નીચે પ્રમાણે ગુંથો.

પહેલી હાર—એક પ્લેન, ત્રણ પ્લેન, એ પર્લ, ત્રણ પ્લેન, એક પર્લ, દશ પ્લેન.

બીજી હાર—અગીયાર પ્લેન, ત્રણ પર્લ, એ પ્લેન, ચાર પર્લ, ૪૨૦.

ત્રીજી હાર—એ બેગા, એ બેગા, સોયા ઉપર ઉનની આંટી ભા, એ પર્લ બિન આગળ રાખીને એક ગુંથ્યા વગરનો ટાંકા કાઢો એ બેગા, છેલ્લા ટાંકા ઉપરથી કાઢી નાંખો બિનની આંટી લેવી. એક પર્લ, દશ પ્લેન.

ચોથી હાર—અગીયાર પ્લેન, ત્રણ પર્લ, એ પ્લેન, ત્રણ પર્લ.

પાંચમી હાર—એ બેગા, એક પ્લેન, એ પર્લ, ત્રણ પ્લેન એક પર્લ, દશ પ્લેન.

છઠ્ઠી હાર—અગીયાર પ્લેન, ત્રણ પર્લ, એ પ્લેન, એ પર્લ, ૪૨૦.

સાતમી હાર—એ ભેગા, એ પલ્લ, ઉન આગળ રાખીને એક ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢો, એ ભેગા, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો છોડ્યા ટાંકા ઉપરથી કાઢી લેવો. ઉનની એક આંટી લેવી. એક પલ્લ, દશ પ્લેન.

આઠમી હાર—અગીયાર પ્લેન, ત્રણ પલ્લ, એ પ્લેન, એક પલ્લ શરો.

નવમી હાર—એ ભેગા. એક પલ્લ, ત્રણ પ્લેન, એક પલ્લ, દશ પ્લેન.

દશમી હાર—અગીયાર પ્લેન, ત્રણ પલ્લ, એક પ્લેન, એક પલ્લ શરો.

અગીયારમી હાર—એક પ્લેન, એક પલ્લ, ઉન આગળ રાખીને એક ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢો, એ ભેગા, ગુંથ્યા વગરનો ટાંકો કાઢી લેવો, જીનની આંટી લેવી, એક પલ્લ, દશ પ્લેન.

બારમી હાર—અગીયાર પ્લેન, ત્રણ પલ્લ, એક પ્લેન, એક પલ્લ, શરો.

તેરમી હાર—એક પ્લેન, એક પલ્લ, ત્રણ પ્લેન, એક પલ્લ, દશ પ્લેન.

ચૌદમી હાર—દશમી હાર પ્રમાણે;

પંદરમી હાર—અગીયારમી હાર પ્રમાણે.

સોળમી હાર—બારમી હાર પ્રમાણે;

સત્તરમી હાર—તેરમી હાર પ્રમાણે.

અઠારમી હાર—દશમી હાર પ્રમાણે;

આગણીશમી હાર—અગીયારમી પ્રમાણે.

વીશમી હાર—આ સોળ ટાંકા બંધ કરો, એક ટાંકો સોયા ઉપર રાખીને અગીયાર ટાંકા કિપાડી લેવા, ને પર્લ રીતે ગુંથો. બીજા સોયાના તમામ પર્લ ગુંથો.

પહેલી હાર—પર્લ, બધા ટાંકા બંધ કરો.

કાર કરવાની રીત.

પહેલી હાર—બધા ટાંકા નાના કરો.

બીજી હાર—ત્રણ સાંકળ કરો, એકમાં ટુંકો ટાંકો કરો, પણ વચમાં એક સાંકળ મૂકી બીજીમાં ત્રણ સાંકળ કરીને પછી એકમાં ટુંકો ટાંકો કરવો; ત્રણ વખત ત્રણ સાંકળ કરીને પછી એકમાં ટુંકો ટાંકો કરો.

એક સોયાના મોજનો નમુનો.

આ મોજના દરેક ટાંકા સાંકળની નીચલી બાજુએથી ગુંથવા. પ્રથમ આઠ સાંકળ ગુંથવી, એક મૂકી દઈને સાત ટાંકા ગુંથવા, એક સાંકળ ગુંથીને ફરવું.

બીજી હારમાં વચલા ટાંકામાં ત્રણ ટાંકા ગુંથવા. એટલે નવ ટાંકા થશે. પછી એક હાર સીધી ગુંથવી. હવે ત્રીજી હાર પ્રમાણે વચલા ત્રણ ટાંકા ગુંથવા. એક હાર બધા ટાંકા સીધા એવી રીતે એક હારમાં વધારવા. અને એક હારમાં સીધા ગુંથવા. બધાં સુધી એક હારમાં ઓગણીસ ટાંકા ગણી શકાય ત્યાં સુધી એક હારમાં વધારવા. અને એક હાર સીધી એવી રીતે ગુંથવું પછી એક હાર

સીધી હવે ઓગણીશ ટાંકામાંથી ફક્ત આઠ ટાંકા ગુંથવા. એ આઠ ટાંકા ઉપર તેર હાર ગુંથવી. પછી ઉપલા ભાગની બીજી બાજુએ આઠ ટાંકા સાથે જોડા દેવું તેના ઉપર તળીઆની રીતના ટાંકા પ્રમાણે જેટલું મોજીયું એસવું આવે તેટલું ગુંથવું, પછી બંધ કરવું.

મોજીયું તળીઉં કરવાની રીત—સાંકળના એ ભાગમાં સોયો મૂકવો, પ્રથમ આઠ સાંકળ ગુંથવી. એક સાંકળ મૂકી દહને સાત ટાંકા ગુંથવા. પછી એક સાંકળ ગુંથીને શરૂવું. એક પહેલા ટાંકામાં એ ગુંથવા. એટલે આઠ થશે. દરેક હારમાં પહેલા ટાંકામાં એ ગુંથવા. એટલે એક એક વધારે થશે. તેર ટાંકા થાય ત્યાં સુધી એ પ્રમાણે ગુંથવું. પછી એક હાર સીધી ગુંથવી. હવે દરેક હારમાં ફરતી વખતે એક સાંકળ ન ગુંથવી. અને પહેલો ટાંકો મૂકી દહને ગુંથવું. એવી રીતે અઢેક હારમાં અઢેક ટાંકો ઓછો થશે. એવી રીતે ગુંથવું. જ્યાં સુધી આઠ ટાંકા રહે ત્યાં સુધી એક હાર સીધી આગળની રીત પ્રમાણે વધારવી. જ્યાંસુધી બાર ટાંકા થાય, પછી એક હાર સીધી પછી ઓછા કરવા. જે રીત પ્રમાણે ઓછા કરોછો તે પ્રમાણે જ્યાંસુધી સાત ટાંકા રહે ત્યાંસુધી તળીઉં ઉપલા ભાગસાથે સાંધી દેવું. હવે ગોળ શરૂતા સત્તાવીશ ટાંકા ઉપાડી લમને તળીઆની રીત પ્રમાણે ફરી ફરી ગુંથવું. જ્યાંસુધી લાંબો અથ થશે ત્યાંસુધી કારને માટે ચાર સાંકળ ગુંથવી. એક ટાંકો મૂકી દહને એક ટાંકો ગુંથો.

દેશી પોશાક વેતરવાની સમજ.

ઘાઘરો.

સાધારણ ઘાઘરાની લંબાઇ ૫ હાથ, અને તેના નેહાની લંબાઇ

દરજીનો ૧ ગજ ને ૩ તસુનીજ રાખવી. ઘાખરાની લંબાઇ કોઠ વધારે રાખેતો રખાય, પણ નેકાની લંબાઇમાં ફેર પડતો નથી.

કાપડું અથવા કમખો. (કાઠીયાવાડી)

ખાંચની લંબાઇ ૧પા તસુની ને પહોળાઇ ૯ તસુ રાખવી. તેના કુંખીઆ અથવા જીને સળ કહે છે તે ૧૩ તસુ રાખવામાં આવે છે. તેની પેટીના ભાગ ૧૧ તસુનો, ને પડખાં ૬ તસુ લાંબા ને ૫ તસુ પહોળાં હોયછે. થાંભલીઓ ૨ તસુની, ને તેની બગલ પા તસુ લાંબી ને ૪ તસુ પહોળાં હોયછે. (તે માપ દરજીના ગજકું લેવું)

ઔરાંની ડગલા.

૧૧ ગજના ફેરાવાળું ને ૧૮ તસુ નીચું કપડું પ્રથમ જોઇએ પછી તેને ચારવડું કરી ઉપરે ભાગે ત્રાંસ પડતો છ. તસુ ખાંચોનો કાપ પાડવો. ને ૬ તસુ ગજાનો કાપ થવો જોઇએ. તથા આગલા ભાગનો પડદો ૬ તસુનો ને ખાંચની લંબાઇ ૧૧ તસુ તથા પહોળાઇ ૯ તસુની રાખવી ને ચોરસ પાંચ તસુનો કડકો લઇ તેમાં વચ્ચે ત્રાંસ મૂકી બે બગલો પાડવી. તથા કાંઠલો ૪ તસુનો રાખવો.

છથી આઠ વર્ષનાંને માટે પેરણ.

૧ મજના ફેરાવાળું ને આશરે ૨૦ તસુ નીચું કપડું પ્રથમ લેવું. પછી તે નીચામાં વચ્ચે વચ્ચે ઉભી ઘડી પાડીને ગજાને માટે ૩ તસુનો કાપ મૂકવો. તે કાપ અને પેટી મળીને બાર તસુનો

કાંદલો જોઈએ અને આગળનો કાપ સાત તસુ નીચે રાખવો. જોઈએ તથા બાંયની લંબાઈ ૧૨૫ તસુને પહોળાઈ ૮ તસુ રાખતા, ને ૩ તસુ ચોરસ અગત્ય રાખવી. વધા ત્રાંશીવાને માટે બાંયની નીચે ૧૬ તસુ લાંબુ ને ૪ તસુ પહોળું એવું લૂપડું વેતરી તેના એ પડ-આના એ ભાગ લેવા.

બૈરાં માટે બાંય વાળો કબજો.

૧૧ ગજનો ફેરાવો ને ૧૮ તસુ નીચું કપડું પ્રથમ લેવું તથા બાંયની લંબાઈ ૧૧ તસુની ને પહોળાઈ ૯ તસુની રાખવી. કબજાને માટે બાંય સિવાયનું જે કપડું તૈયાર કર્યું છે તેને લંબાઈમાંથી ચારવડું સંકેતવું. ને જેની તરફ કોરવાળાં એ પડ આવે છે તેની તરફ નહિ. પણ ચારે પડ એકંદર હોય છે તેની તરફ ઉપરથી ૬ તસુ ભરીને કાપ મૂકવો, તે કાપને એ તસુ ત્રાંસમાં લઈ જવો ને ઉપર જતાં તસુને આસરે રાખવો. તે બાંયનો કાપ થશે ને પછી પેલાં એ પડ છૂટાં છે ત્યાં આગળ એ તસુનો ગળાને માટે ગોળ કાપ મૂકવો. હવે બાંયની અગત્યને માટે પાંચ તસુ ચોરસ કપડું લઈ બન્ને અગત્યો ત્રાંસમાં વેતરવી. કબજાના નાંચલા ભાગમાં બન્ને પડએ ત્રણ ત્રણ તસુના કાપ મૂકવા એટલે કબજો પૂરો થયો.

ચોળી વેતરવાની સમજ.

સાધારણ બાઈડીઓને માટે મલકટી ચોળીની પીઠ લંબાઈમાં ૨૧ તસુ ને પહોળાઈમાં ૧૨ તસુ રાખવી. તેને એવડું કરી પછી એવડું કરવું પછી તેને જમણી બાજુએથી ૫ તસુનો કાપ મૂકવો એટલે તેના એ ભાગ થશે. છુટા પડ છે તેની તરફથી એ અગત્યો

અને મલકડીને માટે એ ત્રાંસીઆ પડશે એક તરફ પીઠ રહી તેને
 પણુ ગળાને માટે ત્રણ તસુનો કાપ મૂકી ઉપર ગોળ પડતું રાખી
 ૨ તસુ કાપું એટલે પીઠ તથા જગત્તો ભાગ તૈયાર થયો અને
 ૧૦ તસુ લાંબી તથા નવ તસુ પહોળી એવી એ આવે કાપવી.
 અથવા પોત પોતાના દેશના રિવાજ પ્રમાણે જંબ એસતી કાપવી. ને
 પેટીને માટે ૭ તસુ લાંબા ને ૪ તસુ પહોળાં એવા એ કટકા રા-
 ખવા. ને ચાર તસુ ચોરસના એકટકા મલકટના કાપવા. તેને એક
 ખૂણેથી ગોળ પડતું કાપી નાંખવું, પછી એ ત્રાંસીઆ જગલમાંથી
 પડ્યા હતા. તે અને છછ તસુના એ ત્રાંસીઆ પોપટના આકરના
 આગલા ભાગને માટે કાપવા તે ત્રાંસીઆ ત્રણ તસુ પહોળાઇના
 બેઠએ તે ત્રાંસીઆમાંથી એ તસુનો ગોળ કાપ મૂકવો. એટલે ગ-
 ળાને માટે એસતું આવે. હવે ચોળીની વેતરણુ પૂરી થઇ.

બાર તેર વરસના છોકરા માટે અંગરખું.

અંગરખાને માટે એક ગજ લાંબું તથા એક ગજ પહોળું એવું
 ચોરસ લૂગડું લઇ તેની ઉભી ચાર ઘેડો પાડવી. અને પછી ચાર
 સરખી ઘેડોની વચ્ચે બાંધોને માટે જમણી બાજુએથી ૭ તસુનો
 કાપ મૂકવો. અને ત્રાંસ પડતી એક આંગળની પટ્ટી કાપવી. પછી
 બંને પડ જુદાં કરવાં સંધાયલાં પડ છે તે પીઠ તરફ રાખવાં. અને
 જો બે જુદાં પડ છે અને જ્યાં બાંધોનો કાપ મૂક્યો છે તેની તરફ
 ૭ તસુ આગલી કમાનને માટે કાપ પાડવો. અને ત્રણ તસુ ગોળ
 પડતો કાપ લઇ જવો અને ઉપર જતાં દોઢ તસુ ગોળ પડતો કાપ
 મૂકવો. તેના ઉપર દોઢ તસુ કાંઠલાને માટે આડો કાપ રાખવો આથી

કરીને પીઠ તથા બે પડખાં તૈયાર થયાં ચૌદ તસુ લાંબાઈ તથા નવ તસુ પહોળાઈની બે બાંયો રાખવી તથા ચોરસ બે કટકા ને બે બગલો કાપવી તેના ઉપરના ભાગને માટે ત્રણ તસુ રહે એવો કાપ મૂકવો. હવે આઠ તસુ પહોળો ને એક ગજ લાંબો એવો બરીને માટે કટકો કાપવો પછી આગળ પડખામાં જે ત્રાંસ કમાનને માટે પાડ્યો હતો. તેવો ત્રાંસ બરાબર ગોળાકારમાં આ બરીને માટે પાડવો. અને બાકી નીચેના ભાગમાંથી ત્રાંસ પાડેલી કળી નીકળશે તે અંગરખાના આગળના ભાગમાં કામ આવશે. અહાર તસુ લાંબો તથા સાત તસુ પહોળો તેવો લૂગડાનો કટકો લેવો અને તેમાંથી શંકુ આકારના બે ખુંટીઆ પાડવા તે બગલની નીચે ખડખાં અને પીઠની વચ્ચેમાં શીવવાં કમાનમાંથી ત્રાંસ નીકળ્યો હોય તે ત્રાંસમાંથી જ તસુનો કાંઠલો કરવો એટલે અંગરખું તૈયાર થયું.

બાર તેર વરસની છોડીઓ માટે બંડી.

બંડીને માટે ૨૮ તસુ લાંબુ ને ૧૬ તસુ પહોળું એવું ને બાતલું કપડું શીવવું હોય તે જાતનો કટકો લેવો અને અંગરખાની કમાનનો તથા બાંયોનો કાપ જેવો ઉપર કાઢ્યો હતો તે પ્રમાણે કાઢવો. અને બરી પણ તેજ પ્રમાણે કાઢવી બાંયોની લંબાઈ ૧૧ તસુ તથા પહોળાઈ ૯ તસુ રાખવી ને અંગરખાને માટે જે પ્રમાણે બગલો કરી હતો તે પ્રમાણેજ આને કરવી. બાંયોમાંથી વધારે ત્રાંસ પડતું કાપીએ તો આ બંડીને ખુંટીઆ નાંખવાની જરૂર નથી.

સમાપ્ત.

જાહેર ખખર

ખૂતજ આરોગ્યવિદ્યા પીઝળની સમજ—ધો. ૫-

માટે કી. તથા આના.

સેખપદ્ધતિ—(દસ્તાવેજનાં નમુના) કીમત બે આના.

બાળ મરખાવળીનો ખુલાસો—(નવલરામ કૃત) ધો.
૨-૩-૪ માટે કી. ૦-૧-૬ ધો. ૫-૬ માટે કીમત ૦-૧-૬

ઉપરના પુસ્તકો સિવાય શાળાપયોગી તમામ જાતની ચોપડીઓ
ખુશાલદાસ કૃત ગુજરાતી કોપી, નકશાઓ આંકની ચોપડી.
બ્લ્યુપ્રેસ શાહી વગેરે મળશે.

જયાજંદ ખરીદનારને સારું કમીશન આપવામાં આવે છે
માટે પત્રથી પુછવો.

જેયંદ તલકશીની કું
ખુકસેલર વઢવાજી શહેર.

